

Skogspolitik

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas 27 motionsyrkanden om skogspolitik från den allmänna motionstiden 2014. Motionerna tar upp frågor om bl.a. ett nationellt skogsprogram, frivilliga avsättningar, skydd av naturvärden, en nationell målsättning för ett hyggesfritt skogsbruk, användning av främmande trädslag, äganderätt, skogs- och miljöcertifiering, regelförenkling, insatser för att öka andelen röjd skog och sanktioner.

I betänkandet finns 13 reservationer (M, SD, C, V, FP, KD) och ett särskilt yttrande (M, C, FP, KD).

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Ett nationellt skogsprogram m.m.....	7
Frivilliga avsättningar.....	11
Skogsbruk och skogsskötselmetoder	13
Samråd.....	17
Äganderätt	19
Användning av främmande trädslag	21
Skogs- och miljöcertifiering	23
Dispens vid avverkningsanmälningar.....	25
Tillstånd vid markavvattning.....	26
Insatser för att öka andelen röjd skog.....	28
Regelförenkling.....	30
Stöd till skogsägare i Västmanlands län som drabbats av skogsbranden.....	31
Definitionen av skog och skyddad skog	32
Sanktioner.....	33
Statligt ägd skog	35
Reservationer	37
1. Ett nationellt skogsprogram, punkt 1 (SD).....	37
2. Inriktningen av det nationella skogsprogrammet, punkt 2 (M, C, FP, KD)	38
3. Frivilliga avsättningar, punkt 3 (V)	39
4. Skogsbruk och skogsskötselmetoder, punkt 4 (V)	40
5. Samråd, punkt 5 (V).....	41
6. Äganderätt, punkt 6 (SD)	42
7. Dispens vid avverkningsanmälningar, punkt 9 (SD).....	42
8. Tillstånd vid markavvattning, punkt 10 (SD).....	43
9. Insatser för att öka andelen röjd skog, punkt 11 (SD)	44
10. Regelförenkling, punkt 12 (M, C, FP, KD).....	45
11. Definitionen av skog och skyddad skog, punkt 14 (SD)	46
12. Sanktioner, punkt 15 (V).....	46
13. Statligt ägd skog, punkt 16 (V).....	47
Särskilt yttrande.....	49
Ett nationellt skogsprogram, punkt 1 (M, C, FP, KD).....	49
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	50
Motioner från allmänna motionstiden 2014/15	50

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ett nationellt skogsprogram

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M) yrkande 19,

2014/15:2544 av Lena Ek (C) yrkande 11 och

2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (SD)

2. Inriktningen av det nationella skogsprogrammet

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:2587 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 7.1 och

2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 4.

Reservation 2 (M, C, FP, KD)

3. Frivilliga avsättningar

Riksdagen avslår motion

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 3 (V)

4. Skogsbruk och skogsskötselmetoder

Riksdagen avslår motion

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 5–7, 10 och 11.

Reservation 4 (V)

5. Samråd

Riksdagen avslår motion

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 8.

Reservation 5 (V)

6. Äganderätt

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:104 av Edward Riedl (M) och

2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 7.

Reservation 6 (SD)

7. Användning av främmande trädslag

Riksdagen avslår motion

2014/15:975 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M).

8. Skogs- och miljöcertifiering

Riksdagen avslår motion

2014/15:1635 av Ulf Berg (M).

9. Dispens vid avverkningsanmälningar

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1037 av Mikael Eskilander (SD) och

2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 4.

Reservation 7 (SD)

10. Tillstånd vid markavvattning

Riksdagen avslår motionerna

2014/15:1038 av Mikael Eskilander (SD) och

2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 5.

Reservation 8 (SD)

11. Insatser för att öka andelen röjd skog

Riksdagen avslår motion

2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 3.

Reservation 9 (SD)

12. Regelförenkling

Riksdagen avslår motion

2014/15:2544 av Lena Ek (C) yrkande 12.

Reservation 10 (M, C, FP, KD)

13. Stöd till skogsägare i Västmanlands län som drabbats av skogsbranden

Riksdagen avslår motion

2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 6.

14. Definitionen av skog och skyddad skog

Riksdagen avslår motion

2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 8.

Reservation 11 (SD)

15. Sanktioner

Riksdagen avslår motion

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 4.

Reservation 12 (V)

16. Statligt ägd skog

Riksdagen avslår motion

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 9.

Reservation 13 (V)

Stockholm den 19 mars 2015

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Lena Ek (C), Ulf Berg (M), Isak From (S), Johan Hultberg (M), Maria Strömkvist (S), Åsa Coenraads (M), Jan-Olof Larsson (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Anders Forsberg (SD), Lars Tysklind (FP), Jens Holm (V), Magnus Oscarsson (KD), Marianne Pettersson (S) och Runar Filper (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta betänkande behandlas 27 motionsyrkanden om skogspolitik från den allmänna motionstiden 2014. Motionerna tar upp frågor om bl.a. ett nationellt skogsprogram, frivilliga avsättningar, skydd av naturvärden, en nationell målsättning för ett hyggesfritt skogsbruk, användning av främmande trädslag, äganderätt, skogs- och miljöcertifiering, regelförenkling, insatser för att öka andelen röjd skog och sanktioner.

I betänkandet finns 13 reservationer (M, SD, C, V, FP, KD) och ett särskilt yttrande (M, C, FP, KD).

Utskottets överväganden

Ett nationellt skogsprogram m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att inrätta ett nationellt skogsprogram, inriktningen av det nationella skogsprogrammet och om att bevara den svenska modellen för skogspolitiken.

Jämför reservationerna 1 (SD) och 2 (C, M, FP, KD).

Motionerna

I motion 2014/15:2544 av Lena Ek (C) yrkande 11 föreslås att Sverige ska ha ett nationellt skogsprogram. I motionen betonas behovet av fler jobb på landsbygden och en hållbar utveckling i hela landet. Skogen och jobben i skogen spelar en avgörande roll för detta. Ett nationellt skogsprogram kan vara ett verktyg för att få en hållbar landsbygd med fler jobb och mer tillväxt i skogen. Skogen och dess värdekedja skulle på detta vis ytterligare bidra till utvecklingen mot ett hållbart samhälle och en biobaserad samhällsekonomi.

Även i motion 2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M) yrkande 19 föreslås att ett nationellt skogsprogram bör inrättas. Enligt motionärerna står produkter baserade på skogsråvara för över 50 procent av den svenska nettoexporten, och de menar därmed att det finns potential att förbättra skogssektorns möjlighet att skapa fler jobb och ökad tillväxt i hela landet.

I kommittémotion 2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås att ett nytt nationellt skogsprogram bör arbetas fram i samarbete med skogsnäringen. Sveriges skogsproduktion kan enligt företrädare för branschen öka med 15 procent. För att vi ska kunna behålla vår konkurrenskraft och förse Sverige med råvara till pappersbruk och sågverk behöver vi enligt motionärerna mer skog. Med hänvisning till de möjligheter som finns inom skogsbruket anser de därför att ett nationellt skogsprogram bör arbetas fram gemensamt med näringen med en långsiktig och tydlig framtidsstrategi. Vidare understryks att den svenska modellen för skogspolitiken bör bevaras och utvecklas vidare i samarbete med skogsnäringen.

Genom att öka mängden skog minskar i princip mängden koldioxiden i atmosfären. Effekten är förvisso marginell på ett globalt plan, men det gäller alla åtgärder i Sverige vad gäller koldioxid. Såväl skogen som dess produkter fungerar som kolsänkor under hela sin livstid och när produkterna inte längre kan återanvändas eller materialåtervinnas kan de fortfarande producera energi genom förbränning och därmed ersätta fossila bränslen.

De avverkningsrester, grenar och toppar som i dag används för biobränsleproduktion motsvarar 7 TWh bränsle per år. Skogsindustrierna bedömer att det går att drygt dubbla detta uttag, med ytterligare 8 TWh per år.

Genom att dessutom ta vara på andra avverknings- och gallringsrester är det möjligt att utvinna ytterligare 12 TWh bränsle ur de svenska skogarna. Sammantaget är det alltså möjligt att öka uttaget av skogsbränsle med 20 TWh per år (yrkande 1).

I motion 2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 4 understryker motionärerna vikten av att fortsätta det arbete som alliansregeringen påbörjade med att inrätta ett nationellt skogsprogram.

Enligt motionärerna har skogsbruk och industri kopplad till skogen en enorm betydelse för den svenska ekonomin. Skogen är dessutom hem för tusentals arter. Produkter baserade på skogsråvara står för över 50 procent av den svenska nettoexporten. Det finns potential att förbättra skogssektorns möjlighet att skapa fler jobb och ökad tillväxt i hela landet.

Motionärerna betonar att deras skogspolitik tar sin utgångspunkt i två jämställda mål: produktionsmålet och miljömålet. De anser att en hållbar skogsskötsel, ökad export och nya biobaserade produkter och tjänster är viktiga framtidsområden, att skogen är viktig för biologisk mångfald, att den ger möjligheter för friluftsliv, turism och att den bidrar med andra viktiga värden. Motionärerna anser därför att det är viktigt att den tidigare regeringens påbörjade arbete med att inrätta ett nationellt skogsprogram fortsätter i samma anda. Skogsprogrammets inriktning bör vara att det ska omfatta ekonomiska, sociala och miljömässiga värden och syfta till att skogen och dess värdekedja ytterligare bidrar till utvecklingen mot ett hållbart samhälle och en växande biobaserad samhällsekonomi.

Även i partimotion 2014/15:2587 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 7 i denna del framhålls vikten av att fortsätta satsningen på ett nationellt skogsprogram och Skogsriket. Enligt motionärerna är Skogsriket vår vision för att tillvarata skogens alla värden genom att skapa förutsättningar för nya arbetstillfällen med anknytning till skog och därigenom bidra till ekonomisk utveckling på landsbygden och i Småortssverige. Det rör allt från att exempelvis producera mer skogsråvara till att bevara den biologiska mångfalden, öka förädlingsvärdet på produkter med ursprung i skogen och utveckla upplevelseturismen.

Utformningen och genomförandet av den nationella skogspolitiken ska vara en nationell angelägenhet, och motionärerna understryker vikten av att arbetet fortsätter såväl inom EU som i den nationella skogspolitiken för att begränsa detaljregleringar av skogsbruket.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 23) anför regeringen att Sverige behöver en långsiktig skogsstrategi som optimerar skogens möjligheter att bidra till utvecklingen av en bioekonomi och som tillvaratar skogens hela värdekedja. Fler naturskogar ska skyddas och naturvårdshänsynen ska öka i den brukade skogen. Den nationella skogspolitiken bör

därför vidareutvecklas i bred samverkan med berörda i ett nationellt skogsprogram för Sverige.

Regeringen anför vidare att det nationella skogsprogrammet ska bidra till att stimulera flera andra strategiska satsningar och politikområden, t.ex. klimat- och miljömål, landsbygdsutveckling och regional nyindustrialisering av Sverige, utveckling av export och utveckling av besöksnäringen.

Skogsstyrelsen har under 2013 redovisat ett uppdrag om en förstudie om ett nationellt skogsprogram för Sverige. Skogsstyrelsen anser att det finns en rad mervärden med att utveckla ett program som omfattar skogens roll i utvecklingen mot ett hållbart samhälle. Även i Miljömålsberedningens delbetänkande om en långsiktig hållbar markanvändning (SOU2013:43) gavs förslag om att utveckla ett nationellt skogsprogram för Sverige. Arbetet med att utforma en dialogprocess för det nationella skogsprogrammet har initierats i enlighet med förra regeringens beslut om ett nytt etappmål om ett nationellt skogsprogram. Målet med ett nationellt skogsprogram är som helhet bredare än ett etappmål och bör ha betydelse för flera politikområden. Det nationella skogsprogrammet ska bidra till att stimulera flera andra strategiska satsningar på t.ex. klimat- och miljömål, landsbygdsutveckling och regional nyindustrialisering av Sverige, utveckling av export och utveckling av besöksnäringen.

Regeringen anför vidare att det är nu väsentligt att ta ett nytt steg i det långsiktiga strategiska arbetet genom att utveckla ett nationellt skogsprogram för Sverige som leder till en skogspolitik som i högre grad medför att de jämställda målen nås. Erfarenheter och resultat från redan pågående processer som miljömålsarbetet ska användas i arbetet. Regeringen avser att fortsätta arbetet i bred dialog med organisationer och myndigheter i det civila samhället.

I ett svar på en interpellation (ip. 2014/15:264) den 3 mars 2015 om att verka för att ett nationellt skogsprogram inrättas anförde landsbygdsminister Sven-Erik Bucht att regeringen fortsätter med det arbete som den förra regeringen inledde med ett nationellt skogsprogram. Skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden behålls. Vid skötseln ska enligt landsbygdsministern hänsyn även tas till andra allmänna intressen. Skogen är vårt gröna guld, och vi behöver arbeta med att utveckla skogspolitiken över partigränser och mandatperioder. Sverige behöver en långsiktig skogsstrategi som optimerar skogens möjligheter för utvecklingen av en bioekonomi som tillvaratar skogens hela värdekedja.

Landsbygdsministern anförde vidare att det nationella skogsprogrammet ska bidra till att stimulera flera andra strategiska satsningar och politikområden, t.ex. klimat- och miljöpolitik, landsbygdsutveckling, regional tillväxt och nyindustrialisering samt utveckling av export och besöksnäring. Arbetet kommer att ske i bred dialog med organisationer i det civila samhället och myndigheter. Ministern underströk vidare att det den 19 februari 2015

hölls ett möte med den rådgivande grupp (programrådet) som ger stöd i arbetet med dialogprocessen i ett nationellt skogsprogram.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar inrättandet av ett nationellt skogsprogram som bidrar till att uppfylla den nuvarande skogspolitikens jämställda mål – miljömålet och produktionsmålet – och till att förbättra förutsättningarna för att nå flera av miljö kvalitetsmålen, t.ex. Levande skogar, Begränsad klimatpåverkan och Ett rikt växt- och djurliv, samt friluftslivspolitikens mål.

Utskottet noterar den tidigare regeringens beslut om en dialogprocess i ett nationellt skogsprogram med intressenter som berörs av skogen och dess hela värdekedja. Dialogen ska omfatta ekonomiska, sociala och miljömässiga värden och syftar till att skogen och dess värdekedja ytterligare ska bidra till att utveckla ett hållbart samhälle och en växande biobaserad samhällsekonomi. Ett programråd med representanter för en rad olika organisationer och myndigheter med intresse i skogen har utsetts. Programrådets roll är bl.a. att ge vägledning till dialogprocessen under hela dess löptid. Programrådet höll sina första möten i juni 2014 och februari 2015.

Det som anförts ovan tillgodoser i allt väsentligt syftet med motionerna 2014/15:2544 (C) yrkande 11, 2014/15:1850 (M) yrkande 19 och 2014/15:2835 (SD) yrkandena 1 och 2. Därmed kan de berörda motionsyrkandena lämnas utan vidare åtgärd.

När det gäller det fortsatta arbetet med att utforma det nationella skogsprogrammet anser utskottet, i likhet med vad som framhållits ovan, att det ska omfatta ekonomiska, sociala och miljömässiga värden och syfta till att skogen och dess hela värdekedja ytterligare bidrar till utvecklingen mot ett hållbart samhälle och en växande biobaserad samhällsekonomi. Fler naturskogar ska skyddas och naturvårdshänsynen ska öka i den brukade skogen. Satsningen på Skogsriket och erfarenheterna från det utgör en av grunderna för utvecklingen av ett nationellt skogsprogram. Skogsprogrammet bör utformas så att det bidrar till att skapa en gemensam bild av skogens och skogsbrukets betydelse för ekonomin, miljön och människors behov av friluftsliv och naturupplevelser.

Den nationella skogspolitikerna måste därmed vidareutvecklas i bred samverkan med berörda intressenter i det nationella skogsprogrammet för Sverige. Ett sådant program kan dessutom bidra till att stimulera flera andra strategiska satsningar och politikområden, t.ex. klimat- och miljömål, landsbygdsutveckling och regional nyindustrialisering av Sverige samt utveckling av export och besöksnäringen. Utskottet kommer att med stort intresse följa det fortsatta arbetet med att utforma skogsprogrammet med den nu redovisade inriktningen. Med det anförda föreslås att motionerna 2014/15:2974 (C, M, FP, KD) yrkande 4 och 2014/15:2587 (C) yrkande 7 i denna del lämnas utan vidare åtgärd.

Frivilliga avsättningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att frivilliga avsättningar ska vara långsiktiga, dokumenteras och kvalitetssäkras för att ingå i det nationella miljökvalitetsmålet Levande skogar.

Jämför reservation 3 (V).

Motionen

I kommittémotion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3 föreslås att frivilliga avsättningar ska vara långsiktiga, dokumenteras och kvalitetssäkras för att ingå i det nationella miljökvalitetsmålet Levande skogar.

I riksdagens antagna miljökvalitetsmål Levande skogar ingick ett delmål till 2010 där 400 000 hektar skulle ges formellt skydd (naturresevat, naturvårdsavtal och biotopskydd) och ytterligare 500 000 hektar skulle avsättas frivilligt av markägarna själva. De frivilliga avsättningarna har dock i många fall visat sig ha ett begränsat värde för den biologiska mångfalden. I dag finns det inte någon statlig kontroll av kvaliteten eller långsiktigheten, och det saknas dokumentation för många av de områden som anses skyddade. Dessutom kan arealen frivilligt avsatta skogar flyttas omkring i landskapet. Sammantaget är detta mycket problematiskt eftersom frivilliga avsättningar ingår i ett nationellt långsiktigt mål för samhällets gemensamma bästa.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Beslut har tagits om etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (dnr M2014/593) och En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (prop. 2013/14:141). Etappmålet om skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden innebär bl.a. att minst 20 procent av Sveriges land- och sötvattensområden senast 2020 ska bidra till att nå nationella och internationella mål för biologisk mångfald. I etappmålet ingår att skogar med höga naturvärden ska skyddas från avverkning. Detta ska ske genom att det formella skyddet av skogsmark har ökat med ca 150 000 hektar skogsmark med höga naturvärden som är i behov av formellt skydd nedanför gränsen för fjällnära skog. Därutöver bör skogsbrukets frivilliga avsättningar ha ökat i omfattning med ca 200 000 hektar i områden som har eller kan komma att utveckla höga naturvärden till totalt 1 450 000 hektar.

I budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1, utg.omr. 20) anför regeringen att den har en tydlig ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras antingen genom formellt skydd eller frivilliga avsättningar. Stora ansträngningar bör göras av såväl staten som skogsbruket för att skyddsvärda skogar inte avverkas. Regeringen avser även att utveckla nya etappmål för skydd av skog.

Regeringen anför att de frivilliga avsättningarna av skogsmark är mycket viktiga för att nå miljökvalitetsmålet Levande skogar. Naturvärdena i de frivilligt avsatta områdena bör även fortsättningsvis följas upp. Det är viktigt att avsättningarna är transparenta så att deras geografiska läge, varaktighet är möjliga att redovisa.

Vidare anføres att enligt beslutet om etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (dnr M2014/593) uppgår arealen formellt skyddad skog till ca 1,2 miljoner hektar produktiv skogsmark, vilket motsvarar drygt 5 procent av den totala arealen produktiv skogsmark i Sverige. Arealen är emellertid ojämnt fördelad över landet där 46 procent av den produktiva skogsmarken ovanför den fjällnära gränsen är formellt skyddad medan motsvarande andel nedanför den fjällnära gränsen endast uppgår till drygt 3 procent.

Skogsbrukets frivilliga avsättningar av produktiv skogsmark uppgår också till ca 1,2 miljoner hektar, vilket motsvarar ytterligare ca 5 procent av den totala arealen produktiv skogsmark i Sverige. Av dessa har Skogsstyrelsen klassat 647 000 hektar som områden med höga till mycket höga naturvärden. Övriga områden klassas som utvecklingsmark eller områden med annat värde. Tillsammans omfattar det formella skyddet och de frivilliga avsättningarna totalt ca 2,4 miljoner hektar produktiv skogsmark, vilket motsvarar drygt 10 procent av den totala arealen produktiv skogsmark i landet.

I Skogsstyrelsens rapport (nr 5/2012 s. 1) framgår att områden som klassats som annat värde har en låg andel av arealen höga naturvärdesbetyg. En relativt liten andel av de frivilliga avsättningarna har höga sociala värden eller kulturmiljövärden.

En frivillig avsättning är enligt Skogsstyrelsens definition ett område med minst 0,5 hektar med sammanhängande produktiv skogsmark på vilket markägaren frivilligt har fattat beslut om att inte vidta några åtgärder som kan skada dess naturvärden, kulturmiljövärden eller sociala värden och som finns dokumenterat i en plan eller i någon annan handling. Med frivillig menas att markägaren själv har fattat beslut om att spara området utan förpliktelser gentemot staten eller kommunen. Med dokumenterat avses att markägaren eller en företrädare som utsetts av denne ska dokumentera gränserna för en frivillig avsättnings yttre gränser på en karta, antingen på papper eller i digitalt format.

I redovisningen av etappmålsbeslutet (dnr M2014/593 s. 15) anføres att företrädare för skogsbruket anser att regeringens förväntan om ytterligare 200 000 hektar frivilliga avsättningar av skogsmark till 2020 är för hög och är tveksamma till att det kommer att kunna uppnås. Med utgångspunkt från en fortsatt ökad användning och utveckling av gröna skogsbruksplaner bedömer regeringen emellertid att de frivilliga avsättningarna kan öka i en sådan takt att prognosen kan nås 2020. I sin rapport (nr 5-2012) Skogsbrukets frivilliga avsättningar redovisar Skogsstyrelsen att 27 procent av de tillfrågade markägarna inom kategorin småskogsbruk kan tänka sig att göra frivilliga avsättningar i framtiden, vilket också indikerar att de frivilliga avsättningarna kommer att fortsätta att öka.

Regeringen anför vidare att man avser att initiera kontrollstationer 2016 och 2018 i syfte att analysera utvecklingen i förhållande till detta etappmål tillsammans med övriga etappmål som rör biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Syftet med kontrollstationerna är att bedöma om utvecklingen visar på att satsningar genomförts på ett tillfredsställande sätt för att skapa förutsättningar för att etappmålen, de berörda miljö kvalitetsmålen och generationsmålet nås.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser, i likhet med vad som tidigare anförts (bet. 2013/14: MJU12), att frivilliga avsättningar ska utgöra en fullgod komponent i uppfyllandet av etappmålet om skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden. Utskottet noterar att skogsbrukets frivilliga åtgärder på miljöområdet i dag sker i huvudsak inom certifieringssystemen FSC och PEFC. Utskottet anser att det är angeläget att regeringen, som Miljömålsberedningen föreslår i sitt delbetänkande, inleder en dialog med skogsbruket om de frivilliga avsättningarna. Regeringen bör i dialogen arbeta för att de frivilliga avsättningarna utvecklas när det gäller omfattning, transparens, kontinuitet och kvalitet. Enligt utskottet är det viktigt att alla dessa aspekter säkras i de frivilliga avsättningarna så att de utgör en fullgod del i uppfyllandet av etappmålet. Med det ovan anförda kan motion 2014/15:848 (V) yrkande 3 lämnas utan vidare åtgärd.

Skogsbruk och skogsskötselmetoder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skogsbruk och skogsskötselmetoder, om en nationell målsättning för arealen kalhyggesfritt skogsbruk och om en rekreativsinriktad skogsskötsel i tätortsnära områden.

Jämför reservation 4 (V).

Motionen

Enligt kommittémotion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) fick skogsvårdslagen (1979:429) under den borgerliga regeringen ett ökat fokus på sådana produktionshöjande åtgärder som intensivodlingar, ökad gödsling, mer främmande trädslag, dikning och ökad stubbrytning. Enligt motionärerna är dessa skogsbruksåtgärder negativa för miljön eftersom de bl.a. reducerar den biologiska mångfalden, ökar utsläppen av växthusgaser och spår på övergödningen. De bör därför tydligare regleras i miljöbalken (yrkande 5).

I yrkande 6 föreslås att den berörda lagstiftningen ändras så att skogar med höga värden för rekreation och friluftsliv undantas från åtgärder och exploatering som inte främjar dessa värden eller biologiska värden. Vidare föreslås att lagstiftningen ändras så att alla nyckelbiotoper enligt Skogsstyrelsens definition och metodik undantas från åtgärder som inte främjar biologisk mångfald (yrkande 7).

Vidare föreslås att en nationell målsättning för arealen kalhyggesfritt skogsbruk bör ingå i miljö kvalitetsmålet Levande skogar (yrkande 11).

Motionärerna anför att inte minst i glesbygden är skogen helt avgörande för att naturturismen ska kunna fortsätta växa. Rätt använt kan ett hyggesfritt skogsbruk stärka skogens värden i form av turism och i hög grad även biologisk mångfald, kultur och rekreation. Enligt motionärerna brukar skogsindustrierna framhålla den svenska skogsbruksmodellen som ett föredöme när det gäller att behålla skogens funktion som kolsänka och därmed motverka den globala uppvärmningen. Motionärerna menar dock att det inte finns något vetenskapligt belägg för att den svenska modellen med trakthyggesbruk (kalhyggen) är klimatsmart. Om man skapar ett kalhygge så omvandlar man en areal skog från sänka till källa. Ett kalhygge släpper ut enorma mängder koldioxid under de första 10–15 åren efter kalavverkningen. Att öka inslaget av kontinuitetsskogsbruk, där man i stället avverkar särskilt utvalda träd eller mindre grupper av träd, kan därför enligt motionärerna även ge stora vinster för klimatet.

Enligt yrkande 10 ska en rekreativ inriktad skogsskötsel bedrivas i de tätortsnära områden som inte helt undantas från skogsbruk.

Motionärerna anser att det finns ett behov av skogsbruksmetoder som ett alternativ till trakthyggesbruk. Även om trakthyggesbruket sannolikt kommer att vara dominerande under överskådlig tid krävs det att det naturanpassas och att alternativa skötselmetoder används i lämpliga områden. Hyggesfritt skogsbruk, t.ex. kontinuitetsskogsbruk, kan enligt motionärerna vara ett alternativ i exempelvis de tätortsnära områden som inte helt undantas från skogsbruk. Vidare anser motionärerna att trakthyggesbruk inte ska vara tillåtet i skogar med höga sociala värden och att skogar inom 300 meter från skolor, förskolor och äldreboenden bör undantas från åtgärder som inte främjar rekreativ värden.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 23) framhålls att intresset för skogsbruk med alternativa brukningsformer har ökat hos skogsägarna. Inte minst har flera kommuner intresse av detta och några har fattat beslut om åtgärder. Skogsstyrelsen och Statens Lantbruksuniversitet (SLU) redovisade under 2013 en modell för att genom successivt lärande, adaptiv förvaltning, kunna utveckla nya och hållbara skötselmetoder för att kunna både höja produktionen och miljötillståndet. Arbetet med modellen pågår.

Under 2013 började SLU/Future Forests att, inom ramen för modellen för en adaptiv förvaltning, lägga ut en omfattande ny försöksserie för ett hyggesfritt skogsbruk. Skogsstyrelsen har även tagit fram en modell där skogsägare själva ska kunna redovisa försök som man på frivillig väg utför. Ett forum för att driva intressentdiskussioner om prioritering av insatser är också i drift och upplevs fungera väl. Kunskapssammanställningar inom några prioriterade områden pågår.

Regeringen anför att inriktningen under året har varit att uppnå skogspolitikens två jämställda mål för skogen: produktion och miljö. Regeringen bedömer, utifrån årets resultat och indikatorer, att den befintliga modellen för skogsförvaltningen är anpassad för att uppnå politikens syften. Samtidigt finns det områden som behöver utvecklas inom både produktion och miljö. Skogsstyrelsens uppföljning av miljöhänsyn vid förnyingsavverkning visar på brister i miljöhänsynen och på ett fortsatt behov av en förstärkning av insatser för att möta detta. De vanligaste bristerna är enligt Skogsstyrelsen uppföljningar begränsning av markskador, hänsyn till vatten, forn- och kulturlämningar samt hänsynskrävande biotoper.

Den dialog mellan sektorns intressenter om miljöhänsyn som Skogsstyrelsen drivit har nu resulterat i beslut om målbilder för god miljöhänsyn och förbättrad samsyn, vilket kan bidra till ökad måluppfyllelse. Att knyta samman bevarandeinsatser i form av såväl miljöhänsyn som olika typer av skydd i en grön infrastruktur som säkrar ekologiska samband i landskapet, är en viktig komponent för att öka måluppfyllelsen. Det pågående arbetet med skydd av skog har betydelse för att särskilt värdefulla områden ska få ett långsiktigt skydd. Utvecklad kunskap och markägarnas engagemang är en god utgångspunkt. Under 2013 har fokus legat på att utveckla praxis om hur skogsvårdslagens krav på miljöhänsyn ska tillämpas, vilket förväntas leda till en effektivare miljöhänsyn i skogsbruket.

Enligt regeringen är det nu väsentligt att ta ett nytt steg i det långsiktiga strategiska arbetet genom att utveckla ett nationellt skogsprogram för Sverige, som leder till en skogspolitik som i högre grad för med sig att de jämställda målen nås. Erfarenheter och resultat från redan pågående processer, t.ex. miljömålsarbetet, ska användas i arbetet.

Vidare betonas att projektet Dialog om miljöhänsyn är en viktig del i arbetet med att tydliggöra vad som är god miljöhänsyn. Projektet är även viktigt för att säkerställa att skogsbrukets miljöhänsyn tydligt bidrar till att nå miljökvalitetsmålet Levande skogar och övriga berörda miljökvalitetsmål och etappmål. Beslutet om etappmål om miljöhänsyn i skogsbruket innebär att de förväntningar som samhället har på miljöhänsyn i samhället är tydliggjorda och kända för skogsbruket så att de har fått en praktisk tillämpning senast 2015.

Skogsstyrelsen har i regleringsbrevet för 2015 fått i uppdrag att redovisa hur myndigheten verkar för att resultaten från dialogen om miljöhänsyn, i form av mätmetoder och parametrar, har omsatts inom myndighetens

hänsynsuppföljning och kommunicerats till skogsbruket. Skogsstyrelsen ska även redovisa resultaten av uppmätt miljöhänsyn i skogsbruket.

När det gäller hyggesfritt skogsbruk visar en undersökning som Skogsstyrelsen har gjort att arealen som brukas med hyggesfritt skogsbruk inom det storskaliga skogsbruket låg på 17 000 hektar 2012 och hade ökat till 28 000 hektar 2013.

Regeringen framhåller att man vill se en ökad satsning på ett variationsrikt skogsbruk. Vidare ska utvecklingen av skötselmetoder för hållbart skogsbruk genom en systematisk och upprepad ansats av uppföljning och aktivt lärande fortsätta. Rådgivning om ekosystemtjänster, hyggesfritt skogsbruk och skogsskötsel inklusive röjning och miljöhänsyn är viktig för att nå målsättningen om en ökad tillväxt inom ramen för det hållbara skogsbruket.

Regeringen avser att följa det utvecklingsarbete som bedrivs inom skogssektorn med målbilder för en god miljöhänsyn och förutsätter att detta nu får genomslag fullt ut i skogsbruket. Den miljöhänsyn som skogsägarna tar vid brukandet av skogen är en viktig del för att uppnå miljökvalitetsmålet.

Miljöhänsynen ska öka i den brukade skogen och skogsvårdslagstiftningen behöver därför skärpas och preciseras. För att modernisera och tydliggöra skogsvårdslagstiftningen, och för att uppfylla miljökvalitetsmålen och skogspolitikens jämställda mål och åtaganden enligt art- och habitatdirektivet och Århuskonventionen, anser regeringen att det behövs en översyn av skogsvårdslagstiftningen. Utvecklingen av ett nationellt skogsprogram ska beaktas i sammanhanget. Enligt uppgift från Näringsdepartementet pågår beredning inom Regeringskansliet om direktiv för översynen av skogsvårdslagstiftningen.

I budgetpropositionen för 2015 (utg.omr. 20) anför regeringen att den tätortsnära naturen ofta har höga biologiska värden och att för en alltmer urbaniserad befolkning är grönområden viktiga för rekreation, hälsa och förståelse av naturen och den kulturmiljö den befinner sig i. Ytterligare åtgärder krävs för att värna skogens sociala värden, dvs. de värden som skapas av människans upplevelser av skogen.

Regeringen konstaterar vidare att den fysiska planeringen är helt central i arbetet med att värna den tätortsnära naturen. Mer än hälften av kommunerna saknar en politiskt antagen skogspolicy eller motsvarande med målsättningar för förvaltningen av kommunens tätortsnära skog. Skogen sköts ofta med andra målsättningar än att främja rekreation, friluftsliv och biologisk mångfald. Den lokala naturvårdssatsningen (Lona) har använts för att förbereda nya kommunala naturreservat och för att öka tillgängligheten i befintliga eller nya naturreservat. Under 2013 inrättades nio kommunala naturreservat.

Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet och Myndigheten för handikappolitisk samordning har under året publicerat en vägledning som handlar om att tillgängliggöra skyddade natur- och kulturområden. Skogsstyrelsen redovisade i november 2013 ett regeringsuppdrag om en kunskapssammanställning om skog och sociala värden. Länsstyrelserna i

Stockholms, Västra Götalands och Skåne län har fortsatt arbetet med regeringsuppdraget att skydda tätortsnära natur.

I budgetpropositionen för 2015 (utg.omr. 23) anförs vidare att Skogsstyrelsen ska säkerställa att det sker ett samråd med kommuner i frågor av särskild vikt med hänsyn till de lokala förhållandena. Områden av sådan allmän betydelse, exempelvis tätortsnära natur eller områden som är viktiga för naturvården, kulturmiljövården eller friluftslivets intressen, anges av kommunerna i kommunernas översiktsplan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ser positivt på att intresset för alternativa bruksformer i skogsbruket har ökat och noterar att det pågår ett viktigt arbete för att utveckla nya och hållbara skogsskötselmetoder. Skogsstyrelsens utvärderingar visar dock på brister i skogsbrukets miljöhänsyn och på att det finns ett fortsatt behov av förstärkta insatser för att t.ex. begränsa markskador, hänsyn till vatten, forn- och kulturlämningar och hänsynskrävande biotoper.

Utskottet anser i likhet med regeringen att det är viktigt att miljöhänsynen ökar i den brukade skogen och att skogsvårdslagstiftningen därför behöver skärpas och preciseras. Utskottet anser att det är av yttersta vikt att den av regeringen aviserade översynen av skogsvårdslagstiftningen snarast kommer till stånd. Mot bakgrund av det anförda och i avvaktan på den nu nämnda översynen föreslås att motion 2014/15:848 (V) yrkandena 5–7, 10 och 11 lämnas utan vidare åtgärd.

Samråd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att regeringen ska återkomma med direktiv för en översyn av miljöbalken i syfte att stärka medborgares och organisationers möjlighet till information och inflytande vid slutavverkningar.

Jämför reservation 5 (V).

Motionen

I kommittémotion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 8 föreslås att regeringen ska återkomma med direktiv för en översyn av miljöbalken i syfte att stärka medborgares och organisationers möjlighet till information och inflytande vid slutavverkningar.

Enligt motionärerna finns det stora brister när det gäller nuvarande miljöhänsyn i skogsbruket och otydligheter i vad lagen stadgar. Ett intensivt

skogsbruk med kalhyggesbruk innebär en stor påverkan på miljövärden och sociala värden och fordrar tydligare regleringar för att stärka naturvård och demokratiskt inflytande.

Medborgares och organisationers möjlighet till information och inflytande vid avverkningar måste stärkas. Samrådsparagrafen i miljöbalken är generellt utformad och gäller samtliga skogsbruksåtgärder som väsentligt ändrar naturmiljön. I praktiken förekommer dock inget samråd vid de flesta slutavverkningar och i de fall det sker är normalfallet att skogsvårdslagens regler tillämpas.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

När det gäller miljöhänsyn i skogsbruket anför regeringen i budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20 och utg.omr. 23) att miljöhänsynen ska öka i den brukade skogen och att skogsvårdslagstiftningen därför behöver skärpas och preciseras. För att modernisera och tydliggöra skogsvårdslagstiftningen och för att klara miljömålen, de jämställda skogspolitiska målen och åtaganden enligt art- och habitatdirektivet och Århuskonventionen anser regeringen att det behövs en översyn av skogsvårdslagstiftningen. Utvecklingen av ett nationellt skogsprogram ska beaktas i sammanhanget.

I budgetpropositionen anføres vidare att Skogsstyrelsen under 2011 initierade projektet Dialogen om miljöhänsyn som syftade till ökad samsyn inom sektorsansvaret, utvecklade sätt att beskriva målbilder för bra miljöhänsyn, väl kända lagkrav för miljöhänsyn, och ett uppföljningssystem som kan utgöra grunden för en fortsatt utvecklings- och lärprocess. I projektet medverkade representanter från berörda myndigheter, skogsbruket och ideella organisationer. I oktober 2013 redovisade Skogsstyrelsen beskrivande målbilder för hur god miljöhänsyn bör se ut.

Regeringen anser att projektet med dialogen är en viktig del i arbetet med att tydliggöra vad som är god miljöhänsyn. Projektet är även viktigt för att säkerställa att skogsbrukets miljöhänsyn tydligt bidrar till att nå miljökvalitetsmålet Levande skogar och övriga berörda miljökvalitetsmål och etappmål. Beslutet om etappmål om miljöhänsyn i skogsbruket innebär att de förväntningar som samhället har på miljöhänsyn i samhället är tydliggjorda och kända för skogsbruket så att de har fått en praktisk tillämpning senast 2015.

Enligt uppgift från Näringsdepartementet pågår beredning av direktiv för översynen av skogsvårdslagstiftningen. Vidare planeras i nuläget inte någon översyn av miljöbalken i fråga om samrådsförfarande.

Utskottets ställningstagande

Samrådsparagrafen i 12 kap. 6 § miljöbalken gäller även för skogsbruksåtgärder. I 15 § skogsvårdsförordningen (1993:1096) anges att

skogsmarkens ägare ska underrätta Skogsstyrelsen om viss avverkning m.m., och i 15 a § samma förordning hänvisas till bestämmelsen i 12 kap. 6 § miljöbalken. Det innebär att en markägare måste anses ha fullgjort samrådplikten om han eller hon underrättat Skogsstyrelsen om avverkning.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om att stärka medborgares och organisationers möjlighet till samråd vid slutavverkningar (bet. 2013/14: MJU12, bet. 2012/13: MJU15). Utskottet noterade då att i utredningen om ekosystemtjänster (SOU 2013:68) framhålls att vikten av samråd med berörda inför beslut som rör mark- och vattenanvändning understryks av såväl myndighetspraxis som relevant lagstiftning. Det framhålls också att samråd om nyttjande av ekosystemtjänster inte entydigt kan hänföras till miljöbalkens bestämmelser, utan att lagkraven varierar med de lagar och förordningar som styr specifika ekosystemtjänster, t.ex. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd.

Utredningen konstaterar i detta sammanhang att det saknas enhetliga rättsprinciper på området. Det påpekas också att det finns en större risk för oenighet om processens legitimitet (dvs. vilken hänsyn markägare behöver ta till andra intressenter) när ekosystemtjänstbedömningar spänner över olika sektorer med skiftande laglig grund för samråd och medinflytande från berörda, vilket kan leda till att policyrelevanta slutsatser ifrågasätts. I utredningen anförts att det närmaste utredarna kommer en etablerad norm för fördelning av nyttan från ekosystemtjänster är 15 § regeringsformen om egendomsskydd och allemansrätt. Så som anförts i utredningen är samråd med olika slags intressenter viktiga för att föreskrifter ska bidra till en konstruktiv konfliktlösning. Mot bakgrund av vad som nu redovisats föreslås att motion 2014/15:848 (V) yrkande 8 lämnas utan vidare åtgärd.

Äganderätt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att äganderätten bör stärkas när det gäller intressekonflikter med intresseorganisationer och andra särintressen, t.ex. vid avverkningar och annat skogsbruk, och om att se över skogsvårdslagen i syfte att stärka de enskilda skogsägarnas förfoganderätt över sin egen mark.

Jämför reservation 6 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 7 framhålls att äganderätten bör stärkas när det gäller intressekonflikter med

intresseorganisationer och andra särintressen, t.ex. vid avverknings- och annat skogsbruk.

Drygt hälften av Sveriges skogsmark ägs av 330 000 enskilda skogsägare med känsla och ansvar för sin egen skog. Globalt ser man ett tydligt samband mellan brist på enskilt ägande och skogar som skövlas. Att bruka skogen skapar sysselsättning och gör det möjligt för många att bo, verka och leva på landsbygden. Äganderätten är ett viktigt fundament för vår historiska rättstradition, men hotas i dag av organisationer och privatpersoner som utan att behöva ta det ekonomiska ansvaret kräver inskränkningar i brukandet av skogen.

I motion 2014/15:104 av Edward Riedl (M) understryks behovet av att se över skogsvårdslagen syfte att stärka de enskilda skogsägarnas förfoganderätt över sin egen mark.

Skogsnäringen är i dag en av de allra hårdast reglerade delarna av det svenska näringslivet. Det är i hög utsträckning staten och inte skogsägarna själva som reglerar vilken typ av skog som får planteras och hur denna plantering skall ske. Även avverknings- och skogsbruk är till stor del detaljreglerade och hårt begränsade. Det är hög tid att se över skogsvårdslagen så att den i större utsträckning än idag behandlar skogsägare som andra näringsidkare. Med dagens system hindras skogsägare från att på ett effektivt sätt utveckla och modernisera sitt skogsbruk, vilket kan vara en anledning till att det blir allt svårare att driva vidare småskaliga skogsbruk.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Genom bestämmelserna i 2 kap. 15 § regeringsformen (RF) finns ett skydd för äganderätten. I första stycket anges bl.a. att vars och ens egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen. I andra stycket anges att ersättning ska vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad på ett sådant sätt att den pågående markanvändningen inom den berörda delen av fastigheten avsevärt försvåras. I tredje stycket anges att vid inskränkningar i användningen av mark eller byggnad som sker av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl gäller dock vad som följer av lag i fråga om rätt till ersättning.

Enligt 30 § skogsvårdslagen (1979:429) ska hänsyn tas till naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen vid skötsel av skog. Skogsstyrelsen informerar vid behov skogsägare om lagens krav på hänsyn och kan även fatta beslut om vilken hänsyn som ska tas. Skogsägaren är skyldig att utan ersättning lämna sådan miljöhänsyn som anges i skogsvårdslagsstiftningen. Värdet av hänsynen får dock inte vara så stort att pågående markanvändning avsevärt försvåras inom den berörda delen av fastigheten (den s.k. intrångsbegränsningen).

Genom miljöbalken infördes en rätt för miljöorganisationer att överklaga vissa typer av domar och beslut enligt balken. I förarbetena uttalade regeringen att skälet för att ge miljöorganisationerna talerätt är att det finns ett starkt intresse och djupt engagemang för miljöfrågor hos organisationerna och att detta kan tas till vara genom att ge organisationerna talerätt. Regeringen anförde också att talerätt för miljöorganisationer stämmer väl med tankegångarna på det internationella planet (prop. 1997/98:45 del 1 s. 488).

Enligt 16 kap. 13 § miljöbalken får överklagbara domar eller beslut överklagas av en ideell förening eller en annan juridisk person som har till ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen. En ideell förening ska vidare ha bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år, inte vara vinstgivande och ha minst 100 medlemmar eller på annat sätt visar att verksamheten har allmänhetens stöd. De miljöorganisationer som uppfyller de kriterier som anges i paragrafen har i dag rätt att överklaga domar och beslut om tillstånd, godkännande och dispens enligt miljöbalken samt tillsynsmyndigheternas beslut enligt 10 kap. miljöbalken.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att den gällande lagstiftningen är väl avvägd och att motionsyrkandena därmed inte kräver någon vidare åtgärd. Motionerna 2014/15:2835 (SD) yrkande 7 och 2014/15:104 (M) avstyrks.

Användning av främmande trädslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att möjligheten att öka användningen av främmande trädslag i skogsbruket bör ses över.

Motionen

Enligt motion 2014/15:975 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M) sätter skogsvårdslagen i dag gränser för användningen av främmande trädslag, något som begränsar möjligheterna för våra skogsbrukare. I dagsläget krävs bl.a. en särskild anmälan till Skogsstyrelsen för att anlägga ny skog på arealer större än 0,5 hektar och den totala andelen av en brukningsenhet som får utgöras av främmande trädslag är begränsad.

Med tanke på de begränsningar som i dag finns för skogsbruk med främmande trädslag är kunskaperna om dessa trädslags konsekvenser något bristfälliga. Ändringar av trädslag påverkar naturligtvis den biologiska mångfalden, men detta gäller även för byten mellan två inhemska trädslag. Det är dock rimligt att anse att skogsägaren har ett ansvar för användningen av och

de risker som är förknippade med odling av ett främmande trädslag, samt att den påverkan som detta eventuellt skulle medföra utvärderas regelbundet av den ansvariga myndigheten. Möjligheterna att öka användningen av främmande trädslag i skogsbruket bör ses över.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

När det gäller främmande trädslag i skogsodling gäller nationell rådgivning. Skogsstyrelsen är bemyndigad att meddela föreskrifter om vilket skogsodlingsmaterial som får användas inom olika områden och vilka villkor som gäller för användningen. Skogsstyrelsen kan vid behov kräva en miljöanalys av vilken inverkan ett nytt skogsodlingsmaterial har på miljön eller skogsskötseln. Kommersiell odling av genetiskt modifierade skogsträd regleras på EU-nivå.

I budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 23) anför regeringen att skogen har mycket stor betydelse för att bromsa klimatförändringarna och för att klimatmålen ska nås genom upptag och inlagring av koldioxid i växande skog och i produkter, samt som källa till förnybar råvara för energi och klimatsmarta produkter. Samhällets framtida sårbarhet för klimatförändringar kan reduceras genom insatser för att upprätthålla biologisk mångfald och ekosystemtjänster, t.ex. genom ett diversifierat skogsbruk med ett större antal trädslag. Vidare anför regeringen att man vill se en ökad satsning på ett variationsrikt skogsbruk. Invasiva arter ska bekämpas och nya arter ska inte introduceras.

I Skogsstyrelsens rapport Adaptiv skogsskötsel (Meddelande 3/2013) anføres att användningen av främmande trädslag i svenskt skogsbruk för närvarande är relativt liten men att intresset ökar långsamt för både barrträd och vissa snabbväxande lövträd. Plantering av främmande trädslag är kontroversiellt ur miljösynpunkt samtidigt som dessa trädslag potentiellt kan erbjuda en betydande ökad produktion. Det finns dock även stora produktionsmässiga risker, och bakslag är vanliga. Utöver detta erbjuder främmande trädslag ofta en ökad möjlighet för drabbade skogsägare att hantera viltskadorna och en möjlighet att möta stora klimatförändringar till följd av växthuseffekten.

När det gäller invasiva främmande arter beslutade den tidigare regeringen 2012 om ett etappmål om invasiva främmande arter som innebär att dessa arters effekter på den biologiska mångfalden i Sverige och deras socioekonomiska effekter på bl.a. hälsa ska vara bedömda senast 2015 och att prioriterade insatser för bekämpning ska ha inletts då.

Den nya EU-förordningen om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter trädde i kraft den 1 januari 2015. Förordningen innebär att en förteckning över de invasiva arter som är av betydelse för hela EU och som uppfyller vissa kriterier ska antas av kommissionen genom genomförandeakter. Ett förslag till en förteckning ska finnas senast den 2 januari 2016. För en invasiv främmande art av

unionsbetydelse kommer det enligt förordningen att vara förbjudet att föra in arten till EU och mellan medlemsstater, transportera den, släppa ut den på marknaden, sälja, byta, använda, odla, föda upp eller hålla, tillåta att den reproducerar sig eller släppa ut den i miljön.

Medlemsstaterna får vidta nödåtgärder mot invasiva främmande arter även om de inte ingår i förteckningen. Förordningen innehåller även regler om invasiva främmande arter av betydelse för enstaka medlemsstater. Medlemsstaterna ska enligt förordningen förbjuda all avsiktlig utsättning i miljön av sådana arter och informera kommissionen om vilka arter som anses vara av betydelse för dem.

Enligt uppgifter från Skogsstyrelsen med anledning av kommissionens förslag anser myndigheten att det är centralt att den kommer att vara den nationella behöriga myndighet som beslutar om vilka trädslag som ska klassificeras som nationellt invasiva och vilka restriktioner som gäller för skogsodling med sådana arter. Skogsstyrelsen anser att invasivitet är ett komplext begrepp och att det trots eventuella resultat från miljökonsekvensbedömningar och vetenskapliga studier kan vara svårt att avgöra om en art är invasiv eller inte.

Utskottets ställningstagande

Mot bakgrund av det som redovisats ovan avstyrker utskottet motion 2014/15:975 (M).

Skogs- och miljöcertifiering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att se över marknaden för skogs- och miljöcertifiering.

Motionen

Enligt motion 2014/15:1635 av Ulf Berg (M) växer den svenska skogen som aldrig förr och den innehåller stora naturvärden. Det finns olika sätt att bevara och utveckla höga naturvärden. Ett sätt är de olika certifieringssystem som används för att köpare av skogsprodukter ska veta att skötsel och avverkningar har skett på ett bra sätt. I Sverige är totalt ca 60 procent av den produktiva skogsmarken certifierad, antingen enligt FSC eller enligt PEFC. Sättet att sköta dessa certifieringar kan ibland få till följd att konkurrensen kan sättas ur spel. Ett exempel på detta är när skogsbolag lägger den certifierade skogen i en ”certifieringsbank”. Den avvertrade skogen kommer på det sättet inte att kunna knytas till om den är certifierad eller inte.

När skogsbolagen säljer sin skog vidare till andra sågverk är den oftast inte certifierad. Det medför att skogsbolaget har konkurrensfördelar eftersom det är svårt att avyttra sågade varor i Europa om de inte är certifierade. Det kan finnas skäl som talar för att det är det enda sättet att få systemet att fungera eftersom det torde vara omöjligt att följa skogen under hela kedjan. Men det är olyckligt om systemet leder till mer byråkrati som i sin tur gör att marknadsekonomin inte fungerar tillfredsställande. Ett sätt att lösa detta kan vara om 75 procent av skogen som avverkas är certifierad. Då måste också obearbetad skogsråvara som säljs vidare vara certifierad till samma procentsats. Man bör därför se över om marknaden fungerar tillfredsställande i fråga om skogs- och miljöcertifiering.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Skogscertifiering är ett frivilligt åtagande för att en markägare ska kunna verifiera att man bedriver ett uthålligt skogsbruk. Skogscertifiering är ofta ett marknadskrav, framför allt på den europeiska marknaden. I Sverige finns det två skogscertifieringssystem: FSC (Forest Stewardship Council) och PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification Schemes).

Enligt uppgifter från FSC är det gemensamma målet att utveckla skogsbruksmetoder som på bästa sätt tar en balanserad hänsyn till ekonomi, miljön och sociala förhållanden. Dialog och samverkan mellan olika intressegrupper är grundpelaren i FSC. För att skapa balans i möjligheterna att påverka är medlemmarna indelade i tre kammare – miljökammaren, den sociala kammaren och den ekonomiska kammaren – med likställda rättigheter när beslut fattas. Regelbrott kallas för avvikelser. De klassificeras som mindre eller större, vilket är etablerade begrepp i globala standard- och certifieringssystem.

Vid en certifiering tecknar skogsägaren ett avtal där åtagandena framgår för den certifieringsstandard skogsägaren har valt: FSC-standard eller PEFC-standard. Båda certifieringssystemen har gemensamma baskrav i fråga om skogsbruksstandarden, miljöstandarden och den sociala standarden. Många skogsägare är i dag dubbelcertifierade. Enligt FSC var tolv miljoner hektar skogsmark i Sverige FSC-certifierade 2013, vilket motsvarar ca 50 procent av den produktiva skogsarealen.

Enligt Skogsstyrelsen stärker skogscertifiering konkurrensen mot ersättningsmaterial för trä och papper och ökar marknadsandelarna för skogsprodukter. Den ska ge en garanti och trovärdighet, vilket gynnar skogsägaren och skogsbruket. Företag som bedömer att de får en marknadsfördel av att producera och märka sina produkter som certifierade måste upprätta och låta certifiera sitt eget spårbarhetssystem för sin verksamhet samt avtala med sina råvaruleverantörer om att man vill köpa certifierat virke.

Utskottets ställningstagande

Som skogsägare ska man följa den lagstadgade hänsynen och ta sitt ansvar för att riksdagens beslutade miljömål uppfylls. Meningen är att skogscertifieringssystemen ska garantera att detta är uppfyllt, men systemen kan dessutom innebära ytterligare krav.

Utskottet har tidigare behandlat frågan om att se över om marknaden fungerar när det gäller skogs- och miljöcertifiering. Utskottet konstaterade då (bet. 2012/13: MJU16) att certifieringen innebär att de krav som ställs ska uppfyllas för hela innehavet av skog. Man kan således inte undanta någon del av skogen från kraven. Vidare underströk utskottet att certifieringen är ett frivilligt system som sköts av parterna själva. Med det anförda avstyrks motion 2014/15:1635 (M).

Dispens vid avverkningsanmälningar

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att ekonomiska skäl ska kunna ligga till grund för att få dispens att påbörja avverkningen tidigare.

Jämför reservation 7 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 4 föreslås att ekonomiska skäl ska kunna ligga till grund för att få dispens att påbörja avverkningen tidigare.

Innan man slutavverkar skog ska man enligt lag lämna in en avverkningsanmälan till Skogsstyrelsen. Detta ska göras minst sex veckor innan avverkningen påbörjas. Ibland finns det anledning att påbörja avverkningen innan dessa sex veckor har gått. Då kan man ansöka om dispens för att få påbörja avverkningen tidigare, men då krävs att man anger skäl för detta.

Ett ganska vanligt scenario är att ett hygge tas upp längs med en gräns mellan två fastigheter. På den andra fastigheten, där det inte sker någon avverkning, finns ett jämnårigt bestånd som då på lite sikt blir mer utsatt för både kommande stormar och eventuellt även barkborreangrepp. Ägaren till den intilliggande fastigheten vill då ofta avverka sin skog samtidigt, vilket skulle bli ekonomiskt extra lönsamt eftersom skogsmaskinerna då inte behöver flyttas till någon annan fastighet däremellan. Detta är dock inte möjligt eftersom dispens inte beviljas på grund av ekonomiska skäl; syftet med detta är att skydda skog med höga naturvärden.

Även i motion 2014/15:1037 av Mikael Eskilander (SD) föreslås att ekonomiska skäl ska gälla för att få dispens att påbörja en avverkning tidigare.

Kompletterande uppgifter

Skogsstyrelsen fick i juli 2014 i uppdrag att utreda två möjligheter till förenkling i skogsvårdslagstiftningen. I uppdraget ingick att beskriva hur Skogsstyrelsens arbete behöver organiseras för att göra det möjligt att förkorta tiden från det att en avverkningsanmälan kommer in till myndigheten till dess att avverkningen får påbörjas från sex veckor till tre eller fyra veckor och analysera möjligheten att ta bort kravet på att redovisa uttag av skogsbränsle (Grot) i avverkningsanmälan.

Uppdraget redovisades den 1 mars 2015 (meddelande 1/2015). Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till den beredning som pågår inom Regeringskansliet i frågan föreslår utskottet att motionerna 2014/15:2835 yrkande 4 (SD) och 2014/15:1037 (SD) lämnas utan vidare åtgärd.

Tillstånd vid markavvattning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att göra det lättare för markägare att få tillstånd för markavvattning.

Jämför reservation 8 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 5 föreslås att man ska göra det lättare för markägare att få tillstånd för markavvattning.

Dikning, eller s.k. markavvattning, av skogsmark är i vissa fall ett mycket effektivt sätt att öka produktionen, minska översvämningsrisken och minska körskador i modernt skogsbruk. Dikning av skogsmark är dock något som är förbjudet i södra Sverige, men länsstyrelsen kan bevilja undantag om det finns särskilda skäl. Eftersom det både är dyrt och krångligt att ansöka om dispens undviker många att ens försöka, vilket får till följd att produktiv skogsmark blir mindre produktiv och körskador i skogsmark ökar.

Frågan har uppmärksammats i Skogsstyrelsens regeringsuppdrag om regelverket för dikesrensning och slutsatsen är att det bör vara tillåtet att

rekonstruera diken på ungefär samma plats där de tidigare har legat, men om diken placeras på en helt ny plats så jämföres det i lagstiftningen med ny markavvattningslösning. Utredningen kommer att föreslå förändringar i detta avseende men även under de bästa förutsättningar kommer processen fram till ett nytt regelverk att ta flera år.

Även i motion 2014/15:1038 av Mikael Eskilander (SD) föreslås att man ska göra det lättare för markägare att få tillstånd för markavvattningslösning.

Kompletterande uppgifter

I budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20) anför regeringen att utvecklingen i miljön är sammantaget negativ för miljökvalitetsmålet Myllrande våtmarker. En viktig förutsättning för att alla våtmarkstyper ska finnas representerade är att insatser för att bevara, restaurera och återskapa dem genomförs. När det gäller bevarandesituationen redovisade Naturvårdsverket 2013 att den areal våtmark som skyddats i naturreservat ökade med 6 240 hektar under året. Sverige utsåg under året 15 nya våtmarksområden som är skyddade enligt den s.k. Ramsarkonventionen och har nu sammanlagt 66 s.k. Ramsarområden. Genomförandet av myrskyddsplanen går långsamt. Flera län påtalar att våtmarkerna även under 2013 prioriteras ned till förmån för skogsskyddet.

Enligt Naturvårdsverkets årliga uppföljning (Naturvårdsverkets rapport 6608) påverkas värdefulla våtmarker och deras ekosystemtjänster negativt av bl.a. markavvattningslösning, klimatförändringar, främmande arter och kvävednedfall. Våtmarkernas hydrologi och ekosystem påverkas negativt genom i första hand markavvattningslösning. Under 2013 fanns exempel på att tillstånd ges för markavvattningslösning i orörda våtmarker i Norrlands kustland där dikespåverkan generellt är stor. Flera län lyfter problem med dikesrensning, t.ex. den svåra gränsen mellan rensning och markavvattningslösning samt effekterna av rensningarna. När det gäller hänsyn inom skogsbruket finns exempel på en både positiv och negativ utveckling. Våtmarker är återskapade, och arter knutna till våtmarker har möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sitt naturliga utbredningsområde

Återskapandet och restaureringen av våtmarker i Sverige har under 2013 liksom under tidigare år skett i en takt som inte i tillräcklig omfattning motverkar förluster och fragmentering av våtmarkerna.

De positiva effekter som uppstår genom de anläggningar och restaureringar som genomförts under senare år är ännu inte tillräckliga för att motverka de långsiktiga negativa effekter av tidigare omfattande dikningar och andra hydrologiska förändringar som skett av våtmarker i över ett sekel. Resultat från miljöövervakning av öppen myr visar att ca 1,5 procent i den undersökta arealen i Jämtlands och Västernorrlands län har fått en säker eller potentiellt förändrad vegetation mellan jämförelsetillfällena (86/90–00/03). De viktigaste påverkansfaktorerna bedöms vara markavvattningslösning och skogsbruk.

Under 2013 bedömde Naturvårdsverket bevarandestatus för naturtyper och arter i EU:s art och habitatdirektiv. Resultatet visade att endast 10 procent av de bedömda våtmarkstyperna hade en gynnsam bevarandestatus medan situationen för arterna visade att nästan 50 procent hade gynnsam bevarandestatus. Analysen visar att inga förbättringar uppnåts utan att trender i stället i vissa fall försämrats. Palsmyrarna minskar sitt utbredningsområde.

Regeringen konstaterar att det fortfarande finns brister och därmed förbättringspotentialer när det gäller naturvårdshänsyn till våtmarker inom skogsbruket. Bättre förutsättningar att nå målet kan t.ex. uppnås genom minskad dikning, bättre miljöhänsyn i skogsbruket samt utveckling av stödformer för restaurering och anläggning av våtmarker, särskilt för våtmarkstyper som levererar ekosystemtjänster i hög omfattning. Aviserade uppdrag i propositionen om biologisk mångfald och ekosystemtjänster (2013/14:141) bedöms kunna ligga till grund för insatser för restaurering och anläggning av våtmarker.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen redovisat i budgetpropositionen för 2015 är utvecklingen för miljön vid en samlad bedömning negativ för miljö kvalitetsmålet Myllrande våtmarker. För att alla våtmarkstyper ska finnas representerade krävs ytterligare insatser. Mot denna bakgrund och med hänvisning till redovisningen ovan avstyrker utskottet motionerna 2014/15:2835 (SD) yrkande 5 och 2014/15:1038 (SD).

Insatser för att öka andelen röjd skog

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att regeringen tillsammans med skogsnäringen bör utforma rådgivnings- och utbildningsinsatser för att öka andelen röjd skog.

Jämför reservation 9 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 3 föreslås att regeringen tillsammans med skogsnäringen bör utforma rådgivnings- och utbildningsinsatser för att öka andelen röjd skog.

Sverige har mycket stora arealer som är eftersatta och som behöver röjas. I dag finns ca 1 300 000 hektar skog med eftersatt röjning i Sverige – det s.k. röjningsberget. Varje år röjs mellan 360 000 och 380 000 hektar. När skogen röjs fördelas tillväxten på färre och grövre stammar och då kan träden bättre

stå emot påfrestningar i form av snö och vind. Røjningen gynnar dessutom de trädslag som passar för olika marker och olika skötselriktningar. Røjningen ger en skog som när den gallras innehåller träd som är grövre och kan avverkas tidigare och därför ger bättre lönsamhet. Skog som inte röjs ger många klena stammar där varje stam kostar lika mycket att avverka som grova stammar, vilket innebär att avverkningskostnaden blir högre och förskjuts framåt i tiden och att skogens omloppstid förlängs.

Kompletterande uppgifter

I budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 23) anför regeringen att arealen utförd røjning i Sverige har ökat sedan början av 2000-talet. Trots detta föreligger ett omedelbart røjningsbehov på ca 1,3 miljoner hektar. En förklaring är att de ökade røjningsinsatserna till stor del har satts in i äldre eftersatta røjningsskogar, vilket leder till ackumulering av arealer med omedelbart røjningsbehov trots att större arealer röjs årligen. Skogsstyrelsens rådgivning om røjning förstärktes under 2012 inom ramen för Skogsriket, och 40 miljoner kronor har avsatts till detta ändamål 2012–2015. Skogsstyrelsens fokus på rådgivning om røjning bedöms ha gett en ökning av røjningsinsatserna med 10 000 hektar under 2012.

Regeringen anför vidare att rådgivning om ekosystemtjänster, hyggesfritt skogsbruk och skogsskötsel inklusive røjning och miljöhänsyn är viktig för att nå målsättningen om en ökad tillväxt inom ramen för det hållbara skogsbruket. Regeringen avser att följa det utvecklingsarbete som bedrivs inom skogssektorn med målbilder för en god miljöhänsyn och förutsätter att detta nu får genomslag fullt ut i skogsbruket. Den miljöhänsyn som skogsägarna tar vid brukandet av skogen är en viktig del för att uppnå miljökvalitetsmålet.

Utskottets ställningstagande

Utöver det ovan anförda utgår utskottet från att frågan om att öka andelen røjd skog omhändertas även i det pågående arbetet med det nationella skogsprogrammet. Därmed föreslår utskottet att motion 2015/15:2835 (SD) yrkande 3 lämnas utan vidare åtgärd.

Regelförenkling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om arbetet med att förenkla reglerna för skogsägarna.

Jämför reservation 10 (C, M, FP, KD).

Motionen

I motion 2014/15:2544 av Lena Ek (C) yrkande 12 framhålls behovet av att fortsätta att förenkla reglerna för skogsägarna. Genom ett enklare regelverk och bättre service från myndigheterna kan företagen fokusera på att driva företag. Den tidigare regeringen tog beslut om flera förenklingar för skogsföretagen och skogsägarna samt om att genomföra djupare analyser för att eventuellt införa ytterligare förenklingar. Förenkningarna har bl.a. genomförts för att underlätta för försöksverksamhet, för åtgärder för att bevara och utveckla natur- och kulturmiljövärden och för att skapa en ökad flexibilitet och en minskad administrativ börda för skogsbruket. Även den nya regeringen bör ta beslut om att titta vidare på ytterligare förenklingsförslag.

Kompletterande uppgifter

I budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 23) framhåller regeringen att under året bör Skogsstyrelsen tillsammans med övriga ansvariga myndigheter fortsätta arbetet med att förenkla för företagen och särskilt med de kvalitativa aspekterna. Inom ramen för arbetet med en samverkande e-förvaltning ska länsstyrelserna i samverkan med Skogsstyrelsen utveckla en gemensam inlämningsfunktion i syfte att skapa enkelhet, helhetssyn och nytta för kunden (skogsägaren) och en effektivare förvaltning hos myndigheterna med utgångspunkt i förordningen (2013:44) om en gemensam inlämningsfunktion för skogsägare. Skogsstyrelsen har också gjort en genomlysning av vilka möjligheter till förenkling i regelverket som finns och förslagen har remissbehandlats. Merparten av förslagen har genomförts genom beslut om ändring i lag, förordning och föreskrifter.

Utskottets ställningstagande

Som redovisats ovan fick Skogsstyrelsen, som en del i den tidigare regeringens arbete med att förenkla för företagen, i juli 2014 i uppdrag att utreda två möjligheter till förenkling i skogsvårdslagstiftningen. I uppdraget ingick att beskriva hur Skogsstyrelsens arbete behöver organiseras för att göra det möjligt att förkorta tiden från det att en avverkningsanmälan kommer in till myndigheten till dess att avverkningen får påbörjas från sex veckor till tre eller

fyra veckor och att analysera möjligheten att ta bort kravet på att redovisa uttag av skogsbränsle (Grot) i avverkningsanmälan.

Uppdraget redovisades den 1 mars 2015 (meddelande 1/2015). Förslaget bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Med hänvisning till detta föreslår utskottet att motion 2014/15:2544 (C) yrkande 12 lämnas utan vidare åtgärd.

Stöd till skogsägare i Västmanlands län som drabbats av skogsbranden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att vidta nödvändiga åtgärder för att stödja skogsägare och andra berörda i Västmanlands län som drabbats av den stora skogsbranden.

Motionen

I kommittémotion 2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 6 föreslår motionärerna att nödvändiga åtgärder vidtas för att stödja skogsägare och andra berörda i Västmanlands län som drabbats av den stora skogsbranden.

Skogsbranden i Västmanland är en av de största skogsbränderna i Sverige i modern tid. Branden har drabbat enskilda personer hårt och krävt stora resurser från samhället. Cirka 14 000 hektar skog har ödelagts, vilket skulle innebära en minskning av skogsägarnas nettovärde vid avverkning på flera hundra miljoner kronor. Drygt 900 skador har hittills anmälts till försäkringsbolagen efter skogsbranden. I dagsläget uppskattar försäkringsbolagen att kostnaderna uppgår till 875 miljoner kronor och siffran väntas stiga. Fortfarande är det inte möjligt att till fullo uppskatta de slutliga konsekvenserna av branden.

Kompletterande uppgifter

I budgetpropositionen för 2015 (prop. 2914/15:1 utg.omr. 23) anför regeringen att det är viktigt att dra lärdomar för framtiden från branden i Västmanlands län. Regeringen har därför tillsatt en särskild utredare som utifrån hanteringen av skogsbranden ska redogöra för vilka lärdomar som kan dras i syfte att stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera allvarliga olyckor och kriser (Fö2014/1409/SSK). Krisberedskapen inom jord- och skogsbruket är en av de specifika frågor som utredaren ska belysa.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har för budgetåret 2015 (bet. 2014/15:MJU2, rskr. 2014715:88) förstärkt Skogsstyrelsens förvaltningsanslag 1:1 med 8 miljoner kronor med anledning av branden i Västmanland. Vidare tillfördes anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket 27 miljoner kronor för åtgärder med anledning av branden. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2014/15:2835 (SD) yrkande 6.

Definitionen av skog och skyddad skog

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att den svenska definitionen av skog och skyddad skog bör utredas.

Jämför reservation 11 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 8 föreslås att den svenska definitionen av skog och skyddad skog bör utredas.

Enligt regeringens budgetproposition för 2015 (utgiftsområde 23) är 10 procent av skogen avsatt för naturvård. Arealen formellt skyddad skog uppgår till ca 1,2 miljoner hektar produktiv skogsmark, vilket motsvarar drygt 5 procent av den totala arealen produktiv skogsmark i Sverige. Arealen är emellertid ojämnt fördelad över landet – 46 procent av den produktiva skogsmarken ovanför den fjällnära gränsen är formellt skyddad, medan motsvarande andel nedanför den fjällnära gränsen endast uppgår till drygt 3 procent. Skogsbrukets frivilliga avsättningar av produktiv skogsmark uppgår till ytterligare ca 1,2 miljoner hektar. Av dessa har Skogsstyrelsen klassat 647 000 hektar som områden med höga till mycket höga naturvärden. Övriga områden klassas som utvecklingsmark eller områden med annat värde

Om man i stället använder internationell statistik som inkluderar skogsklädda impediment i länders totala skogsmarksareal är Sveriges totala skogsareal drygt 28 miljoner hektar varav ca 4,9 miljoner är skogsimpediment. Andelen skog som är undantagen från skogsbruk och därmed avsatt för naturvård blir då i stället ca 25 procent av den totala skogsmarken.

Kompletterande uppgifter

I proposition 2007/08:108 En skogspolitik i takt med tiden föreslogs en ändring av definitionen av begreppet skogsmark så att den bättre skulle stämma överens med den definition som används av FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation (FAO). I betänkande 2007/08:MJU18 (s. 32) framhöll utskottet att det var angeläget att ansluta den svenska definitionen till den brett

spridda definition som används av FAO. Detta inte minst för att öka jämförbarheten mellan olika länders markanvändning och skogsresurser. Utvecklingen på klimatområdet ställer exempelvis allt större krav på globalt jämförbar statistik inom en mängd olika områden, däribland skogsfrågor. Utskottet anförde vidare att ett reformerat skogsmarksbegrepp dessutom kan väntas öka enhetligheten i begreppsanvändningen inom landets gränser, vilket också är positivt.

Riksdagen biföll förslaget som senare infördes skogsvårdslagen (2 §). Ändringen innebar att skogsmark delades upp i produktiv respektive improduktiv skogsmark. Begreppet träd- och buskmark infördes och begreppet skogliga impediment förtydligades så att det framgår att detta begrepp innefattar improduktiv skogsmark samt träd- och buskmark. Jämfört med den dåvarande ägoslagsindelningen utvidgades begreppet för skogsmark. I propositionen En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (prop. 2013/14:141) beskrivs skogliga impediment som områden med låg produktionsförmåga där skogsbruk enligt skogsvårdslagen (1979:429) är begränsat till uttag av enstaka träd under förutsättning att naturmiljöns karaktär inte förändras. Det finns totalt 4,9 miljoner hektar skogliga impediment i Sverige. En del men inte hela ytan impediment kan av kvalitets skull inte räknas in som värdefulla naturområden eller ytor inom en grön infrastruktur.

Utskottets ställningstagande

Med det ovan anförda avstyrker utskottet motion 2014/15:2835 (SD) yrkande 8.

Sanktioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att införa effektiva sanktionsmöjligheter i skogsvårdslagen för brott mot hänsynsreglerna.

Jämför reservation 12 (V).

Motionen

I kommittémotion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) framhålls att det av skogsvårdslagens portalparagraf framgår att produktions- och miljömål ska vara jämställda. I det skogsbruk som i dag bedrivs i Sverige under devisen ”frihet under ansvar” är produktionen dock oftast överordnad miljöhänsynen. Skogsvårdslagen är skriven med trakthyggesbruk som norm och med syftet att

garantera virkesförsörjningen. När det gäller naturvård saknas i mycket stor utsträckning sanktionsmöjligheter.

En undersökning gjord av Skogsstyrelsen visar att antalet underkända avverkningar har ökat från 23 procent under perioden 1998–2001 till 37 procent 2011. Generell hänsyn tas inte i tillräcklig omfattning, och skogar med höga naturvärden som i stället borde ha skyddats avverkas. Påföljder för dessa överträdelser av skogsvårdslagen uteblir. Det ska löna sig att göra rätt och man ska inte gynnas och slippa ekonomiska påföljder om man missköter sig. Då uppnår vi både högre miljöhänsyn och rättvisare konkurrensvillkor. Effektiva sanktionsmöjligheter ska införas i skogsvårdslagen för brott mot hänsynsreglerna (yrkande 4).

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

I propositionen En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (prop. 2013/14:141) framhålls att i fråga om miljöhänsyn, en ny skogsvårdsförordning och möjligheter till sanktioner har Miljömålsberedningen gjort ett ambitiöst arbete för att analysera bristerna i miljöhänsynen och föreslå åtgärder för att komma till rätta med dessa. Remissinstansernas synpunkter på förslaget visar att författningsförslaget inte är genomförbart i sin nuvarande utformning.

I budgetpropositionen för 2015 (utg.omr. 20 och utg.omr. 23) anför regeringen att miljöhänsynen ska öka i den brukade skogen och att skogsvårdslagstiftningen därför behöver skärpas och preciseras. För att modernisera och tydliggöra skogsvårdslagstiftningen och för att klara miljömålen, de jämställda skogspolitiska målen och åtaganden enligt art- och habitatdirektivet och Århuskonventionen anser regeringen att lagstiftningen behöver ses över. Utvecklingen av ett nationellt skogsprogram ska beaktas i sammanhanget.

Enligt uppgift från Näringsdepartementet pågår beredning inom Regeringskansliet av direktiv för översynen av skogsvårdslagstiftningen.

Utskottets ställningstagande

I avvaktan på den kommande översynen av skogsvårdslagstiftningen föreslår utskottet att motion 2014/15:848 av (V) yrkande 4 lämnas utan vidare åtgärd.

Statligt ägd skog

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att regeringen ska ges i uppdrag att skyndsamt ta fram förslag på lagstiftning och ägardirektiv för statligt ägd skogsmark så att avverkning av skogar med höga naturvärden stoppas.

Jämför reservation 13 (V).

Motionen

I kommittémotion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 9 föreslås att regeringen ska ges i uppdrag att skyndsamt ta fram förslag på lagstiftning och ägardirektiv för statligt ägd skogsmark så att avverkning av skogar med höga naturvärden stoppas.

Innan en generell starkare lagstiftning kan verkställas för miljöhänsynen i skogsbruket krävs omedelbart åtgärder för att stoppa avverkningar av skogar med höga naturvärden. I dag avverkas naturskogar trots att det råder stor brist på dessa naturmiljöer för en mängd hotade växt- och djurarter.

Tidigare behandling och kompletterande uppgifter

Naturvårdsverket presenterade i februari 2004 utredningen Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar. Utredningen var ett regeringsuppdrag att bedöma vilka statliga skogsmarker som bör ges formellt skydd främst i form av naturreservat. Genom inventeringen identifierades 1 078 skogsområden med höga skyddsvärden på statens mark som inte tidigare var skyddade. Efter inventeringen har två överenskommelser slutits med Sveaskog.

Naturvårdsverket har därefter, på regeringens uppdrag, genomfört ett fördjupat samråd med de statliga skogsägarna om bevarande av de områden som redovisats i inventeringen. Det fördjupade samrådet har lett fram till flera överenskommelser om skydd av skogsområdena, och länsstyrelserna har arbetat med att besluta om ett formellt skydd av skogsområdena som naturreservat. Naturvårdsverket slutredovisade det fördjupade samrådet i juni 2013 till regeringen och begärde att regeringen vidtar åtgärder för att skydda 41 skogsområden där Naturvårdsverket och Sveaskog inte är överens om att områdena ska skyddas.

I budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 20) anför regeringen att det finns ett stort antal hotade skogslevande arter och att de flesta skogliga naturtyper inte har en gynnsam bevarandestatus. Regeringen har en tydlig ambition att skyddsvärda skogar inte ska avverkas utan bevaras antingen genom ett formellt skydd eller genom frivilliga avsättningar. Stora

ansträngningar bör göras av såväl staten som skogsbruket för att skyddsvärda skogar inte avverkas. I Norrbottens län finns det fortfarande skogar med höga naturvärden som är ytterst lite påverkade av mänskliga aktiviteter. Naturvårdsverket och Sveaskog har genomfört ett samråd om hur de största och för naturvården mest värdefulla av dessa skogsområden som är belägna på Sveaskogs marker ska hanteras. Naturvårdsverket har framfört till regeringen att 41 av dessa områden med en areal om ca 31 000 hektar produktiv skogsmark bör utan ersättning överföras från Sveaskog till Naturvårdsverket och skyddas som naturreservat (M2014/281/). Regeringen avser att återkomma i frågan.

Miljömålsberedningen anför i sitt delbetänkande Långsiktigt hållbar markanvändning – del 1 (SOU 2013:43) att staten ska vara ett föredöme som markägare. Vidare framhålls att regeringen i sin styrning av myndigheter och statliga företag med ett större markinnehav tydligt bör ange ambitiösa mål för naturvård, med utgångspunkt i de prioriteringar som anges i naturvårdspolitiken i övrigt. Det gäller bl.a. de prioriteringar av skötsel- och restaureringsinsatser som Miljömålsberedningen utvecklar i sitt delbetänkande. Regeringen bör även överväga om mark som i dag förvaltas av Statens fastighetsverk, Fortifikationsverket, Naturvårdsverket och andra statliga myndigheter kan förvaltas på ett mer samlat och effektivt sätt.

I proposition 2013/14:141 En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster bedömde den tidigare regeringen att en särskild utredare bör få i uppgift att utreda hur en förstärkt samordning kan uppnås i den statliga förvaltningen i syfte att öka helhetssynen på mark- och vattenanvändning. Enligt uppgift från Näringsdepartementet har en utredare ännu inte tillsatts och i fråga om styrning av naturvårdsambitioner finns det skäl att anta att det kommer omfattas av en sådan utredning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har behandlat denna fråga tidigare (bet. 2013/14: MJU12) och hänvisade då till tidigare riksdagsbehandling (prop. 2008/09:214, bet. 2009/10: MJU9, rskr. 2009/10:28) vid vilken det konstaterades att staten bör säkerställa ett långsiktigt skydd av områden med höga naturvärden på sin egen mark för att bidra till att uppfylla miljökvalitetsmålen. Utskottet har framhållit (bet. 2009/10: MJU9) vikten av att staten bör ha en helhetssyn på den skogsmark den förvaltar och av att staten försöker bidra till att säkerställa ett långsiktigt skydd av skogsområden med höga naturvärden.

Utskottet konstaterade bl.a. att Sveaskogs bolagsordning slår fast att bolaget ska beakta naturvårdshänsyn, vilt- och faunavård i sin verksamhet.

Med det anförda och redovisningen ovan föreslår utskottet att motion 2014/15:848 (V) yrkande 9 lämnas utan vidare åtgärd.

Reservationer

1. Ett nationellt skogsprogram, punkt 1 (SD)

av Anders Forsberg (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna

2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M) yrkande 19 och

2014/15:2544 av Lena Ek (C) yrkande 11.

Ställningstagande

I dag sysselsätter den svenska skogsindustrin direkt och indirekt 200 000 människor. Skogsindustrin utgör 10 procent av den totala tillverkningsindustrin i landet och är ett fundament i den svenska ekonomin. Det finns stora värden i näringen redan i nuläget och Sverigedemokraternas målsättning är att skapa ytterligare sysselsättning.

Utgångspunkten för Sverigedemokraternas skogspolitik är två övergripande och jämställda mål: miljömålet och produktionsmålet. Skogsägaren styrs av Skogsvårdslagen som reglerar avverkning, återplantering, skydd av naturbiotoper, fornminnen m.m. Vi anser emellertid att den bästa skogspolitiken uppnås genom frivillighet och information snarare än genom detaljstyrande lagar och regleringar.

Genom att öka mängden skog minskar i princip mängden koldioxid i atmosfären. Effekten är förvisso marginell på ett globalt plan, men det gäller alla åtgärder i Sverige vad gäller koldioxid. Såväl skogen som dess produkter fungerar som kolsänkor under hela sin livstid och när produkterna inte längre kan återanvändas eller materialåtervinnas kan de fortfarande producera energi genom förbränning och därmed ersätta fossila bränslen. Energin som produceras är i själva verket lagrad solenergi. Trä är ett energisnålt byggnadsmaterial i jämförelse med många alternativ som exempelvis metaller och cement. En minskad energiåtgång för byggsektorn reducerar därmed behovet av fossila bränslen.

Biobränslen i form av biprodukter från skogen och skogsindustrin ersätter i dag fossila bränslen. Biproduktbränslen genereras i skogens alla produktionsled: avverkningsrester i skogen, bark, spån och bakar i sågverken, bark och lignin i massaindustrin och trä- och pappersavfall från vidareförädlingsindustrin och samhället.

Brukade skogar är mer effektiva som kolsänkor än naturliga skogar. Yngre träd som växer fort absorberar mer koldioxid än mogna träd som med tiden dör och ruttar, vilket återför den lagrade koldioxiden till atmosfären. Om en skog lämnas helt åt naturens gång når den med tiden ett optimalt tillstånd med just så stor mängd biomassa som bördigheten i jorden och nederbörds- och temperaturförhållandena tillåter. Om träden avverkas i takt med att de blir avverkningsmogna kan en stor andel av kolet lagras i de tillverkade träprodukterna under hela dess livslängd, samtidigt som skogsägaren planterar nya träd som ersätter de gamla.

Biobränsle blir en allt viktigare energikälla för Sverige. Skogsindustrierna har låtit kartlägga hur mycket mer bränsle vi kan ta ut ur skogen. De avverkningsrester, grenar och toppar som i dag används för biobränsleproduktion motsvarar 7 TWh bränsle per år. Skogsindustrierna bedömer att det går att drygt dubbla detta uttag, med ytterligare 8 TWh per år. Genom att dessutom ta vara på andra avverknings- och gallringsrester är det möjligt att ur de svenska skogarna utvinna ytterligare 12 TWh bränsle. Sammantaget är det alltså möjligt att öka uttaget av skogsbränsle med 20 TWh per år.

Sveriges skogsproduktion kan enligt företrädare för branschen öka med 15 procent. Ska vi behålla vår konkurrenskraft och förse Sverige med råvara till pappersbruk och sågverk behöver vi mer skog. Det skapar jobb och exportinkomster. Mer skog är också bra för miljön, och t.ex. papper och trävaror kan ersätta produkter som inte är baserade på förnyelsebar råvara.

Det finns många sätt att öka tillväxten: bättre förnygring, förädlade plantor, reducerade viltskador, dikesrensning, gödsling och användning av nya trädslag. Ingen enskild åtgärd räcker emellertid till för att förse oss med all skog vi behöver.

Alla scenarier med framtida klimatutveckling är behäftade med stor osäkerhet, och de förväntade effekterna på skogen blir därför än mer osäkra. Trots detta kan man ändå förutspå de mest sannolika effekterna på den svenska skogen vid ett framtida ändrat klimat. En ökad tillväxt av biomassa är sannolik, vilket innebär ökade möjligheter att använda nya trädslag i skogsbruket. Samtidigt ökar eventuellt risken för vissa typer av skador, såsom vindfällningar och insektsangrepp.

Med hänvisning till de möjligheter som finns inom skogsbruket bör ett nationellt skogsprogram arbetas fram gemensamt med näringen med en långsiktig och tydlig framtidsstrategi.

Detta bör ges regeringen till känna.

2. Inriktningen av det nationella skogsprogrammet, punkt 2 (M, C, FP, KD)

av Lena Ek (C), Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M), Lars Tysklind (FP) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD) yrkande 4 och avslår motion

2014/15:2587 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 7.1.

Ställningstagande

Skogsbruk och industri kopplad till skogen har en enorm betydelse för den svenska ekonomin. Skogen är dessutom hem för tusentals arter. Produkter baserade på skogsråvara står för över 50 procent av den svenska nettoexporten. Det finns potential att förbättra skogssektorns möjlighet att skapa fler jobb och ökad tillväxt i hela landet.

Alliansens skogsolitik tar sin utgångspunkt i två jämställda mål: produktionsmålet och miljömålet. En hållbar skogsskötsel, ökad export och nya biobaserade produkter och tjänster är viktiga framtidsområden. Skogen är viktig för den biologiska mångfalden. Skogen ger även möjligheter för friluftsliv och turism och bidrar även med andra viktiga värden. Därför är det viktigt att alliansregeringens påbörjade arbete med att inrätta ett nationellt skogsprogram fortsätter i samma anda. Skogsprogrammets inriktning bör vara att det ska omfatta ekonomiska, sociala och miljömässiga värden och syfta till att skogen och dess värdekedja ytterligare bidrar till utvecklingen mot ett hållbart samhälle och en växande biobaserad samhällsekonomi.

Detta bör ges regeringen till känna.

3. Frivilliga avsättningar, punkt 3 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

I riksdagens antagna miljö kvalitetsmål Levande skogar ingick ett delmål till 2010 där 400 000 hektar skulle ges formellt skydd (naturreservat, naturvårdsavtal och biotopskydd) och ytterligare 500 000 hektar skulle avsättas frivilligt av markägarna själva. De frivilliga avsättningarna har dock

i många fall visat sig ha ett begränsat värde för den biologiska mångfalden. I dag finns det inte någon statlig kontroll av kvaliteten eller långsiktigheten, och det saknas dokumentation över många av de områden som anses skyddade. Dessutom kan arealen frivilligt avsatta skogar flyttas omkring i landskapet. Sammantaget är detta mycket problematiskt eftersom frivilliga avsättningar ingår i ett nationellt långsiktigt mål för samhällets gemensamma bästa. Frivilliga avsättningar ska vara långsiktiga, dokumenteras och kvalitetssäkras ur naturvärdeessynpunkt för att ingå i det nationella miljö kvalitetsmålet Levande skogar.

Detta bör ges regeringen till känna.

4. Skogsbruk och skogsskötselmetoder, punkt 4 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkandena 5–7, 10 och 11.

Ställningstagande

Under den borgerliga regeringen fick skogsvårdslagen ett ökat fokus på produktionshöjande åtgärder som intensivodlingar, ökad gödsling, mer främmande trädslag, dikning och ökad stubbrytning. Dessa skogsbruksåtgärder är negativa för miljön eftersom de bl.a. reducerar den biologiska mångfalden, ökar utsläppen av växthusgaser och spär på övergödningen.

Stubbrytning, främmande trädslag, produktionshöjande gödsling, dikning och kemiska bekämpningsmedel i skogsbruket bör tydligare regleras i miljöbalken.

Skogsvårdslagen har även stora brister i hänsynen till sociala värden. Den berörda lagstiftningen bör ändras så att skogar med höga värden för rekreation och friluftsliv undantas från åtgärder och exploatering som inte främjar dessa värden eller biologiska värden.

I dag begränsas naturhänsynen starkt av att myndigheterna enligt lagen inte får meddela föreskrifter som är så påverkande att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Lagstiftningen bör ändras så att alla nyckelbiotoper enligt Skogsstyrelsens definition och metodik undantas från åtgärder som inte främjar biologisk mångfald.

Det finns ett behov av skogsbruksmetoder som ett alternativ till trakthyggesbruk. Även om trakthyggesbruket sannolikt kommer att vara dominerande under överskådlig tid krävs att det naturanpassas och att

alternativa skötselmetoder används i lämpliga områden. Hyggesfritt skogsbruk, t.ex. kontinuitetsskogsbruk, kan vara ett alternativ i exempelvis de tätortsnära områden som inte helt undantas från skogsbruk.

Trakthyggesbruk ska inte vara tillåtet i skogar med höga sociala värden. Skog inom 300 meter från skolor, förskolor och äldreboenden bör undantas från åtgärder som inte främjar rekreativvärden. I övriga tätortsnära skogar och andra skogar av betydelse för lokalbefolkningen eller det rörliga friluftslivet ska en rekreativskogsbruksskötsel bedrivas.

Turismen är i dag en större näring än flera av våra största industriföretag. År 2012 växte turismen i Sverige med nästan 5 procent jämfört med tidigare år och omsatte 275,5 miljarder kronor (Tillväxtverket 2012: Fakta om svensk turism 2012). Inte minst i glesbygden är skogen helt avgörande för att naturturismen ska kunna fortsätta växa. Rätt använt kan hyggesfritt skogsbruk stärka skogens värden i form av turism, och i hög grad även biologisk mångfald, kultur och rekreation.

Skogsindustrierna brukar framhålla den svenska skogsbruksmodellen som ett föredöme när det gäller att behålla skogens funktion som kolsänka och därmed motverka den globala uppvärmningen. Det finns dock inget vetenskapligt belägg för att den svenska modellen med trakthyggesbruk (kalhyggen) är klimatsmart. Om man skapar ett kalhygge så omvandlar man en areal skog från sänka till källa. Ett kalhygge släpper ut enorma mängder koldioxid under de första 10–15 åren efter kalavverkningen. Att öka inslaget av kontinuitetsskogsbruk, där man i stället avverkar särskilt utvalda träd eller mindre grupper av träd, kan därför även ge stora vinster för klimatet.

En nationell målsättning för areal kalhyggesfritt skogsbruk bör ingå i miljökvalitetsmålet Levande skogar.

Detta bör ges regeringen till känna.

5. Samråd, punkt 5 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 8.

Ställningstagande

Det finns stora brister när det gäller nuvarande miljöhänsyn i skogsbruket och otydligheter i vad lagen stadgar. Ett intensivt skogsbruk med kalhyggesbruk innebär en stor påverkan på miljövärden och sociala värden och fordrar tydligare regleringar för att stärka naturvård och demokratiskt inflytande.

Medborgares och organisationers möjlighet till information och inflytande vid avverkningar måste stärkas. Samrådsparagrafen i miljöbalken är generellt utformad och gäller samtliga skogsbruksåtgärder som väsentligt ändrar naturmiljön. I praktiken förekommer dock inget samråd vid de flesta slutavverkningar och i de fall det sker är normalfallet att skogsvårdslagens regler tillämpas. Lagstiftningen bör ändras så att samråd är obligatoriskt vid slutavverkningar. För att stärka de sociala och biologiska värdena i skogen behövs en ny lagstiftning som i första hand samlas under miljöbalken. Regeringen bör återkomma med direktiv till en översyn av miljöbalken som verkar i en sådan riktning.

Detta bör ges regeringen till känna.

6. Äganderätt, punkt 6 (SD)

av Anders Forsberg (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 7 och

avslår motion

2014/15:104 av Edward Riedl (M).

Ställningstagande

Det är många som har åsikter om den svenska modellen för brukande av skog. Drygt hälften av Sveriges skogsmark ägs av 330 000 enskilda skogsägare med känsla och ansvar för sin egen skog. Globalt ser man ett tydligt samband mellan brist på enskilt ägande och skogar som skövlas. Att bruka skogen skapar sysselsättning och gör det möjligt för många att bo, verka och leva på landsbygden. Äganderätten är ett viktigt fundament för vår historiska rättstradition, men hotas i dag av organisationer och privatpersoner som utan att behöva ta det ekonomiska ansvaret kräver inskränkningar i brukandet av skogen. Därför är det viktigt att äganderätten framhålls när det gäller intressekonflikter med olika särintressen, t.ex. vid avverkningar och annat skogsbruk.

Sverigedemokraterna vill därför att äganderätten stärks när det gäller intressekonflikter med intresseorganisationer och andra särintressen, t.ex. vid avverkningar och annat skogsbruk. Detta bör ges regeringen till känna.

7. Dispens vid avverkningsanmälningar, punkt 9 (SD)

av Anders Forsberg (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2014/15:1037 av Mikael Eskilandersson (SD) och 2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Innan man slutavverkar skog ska man enligt lag lämna in en avverkningsanmälan till Skogsstyrelsen. Detta ska göras minst sex veckor innan avverkningen påbörjas. Ibland finns det anledning att påbörja avverkningen innan dessa sex veckor har gått. Man kan ansöka om dispens för att få påbörja avverkningen tidigare, men då krävs att man anger skäl för detta.

Ett ganska vanligt scenario är att ett hygge tas upp längs med en gräns mellan två fastigheter. På den andra fastigheten, där det inte sker någon avverkning, finns ett jämnårigt bestånd som då på lite sikt blir mer utsatt för både kommande stormar och eventuellt även barkborreangrepp. Ägaren till den intilliggande fastigheten vill då ofta avverka sin skog samtidigt, vilket skulle bli ekonomiskt extra lönsamt eftersom skogsmaskinerna då inte behöver flyttas till någon annan fastighet däremellan. Detta är dock inte möjligt eftersom dispens inte beviljas på grund av ekonomiska skäl; syftet med detta är att skydda skog med höga naturvärden. Planterade granskogar på typisk produktionsmark är en av våra vanligaste skogstyper och har normalt inte några höga naturvärden av sådan art som motiverar att avverkning inte sker. Möjligheten att få dispens av ekonomiska skäl vid avverkningsanmälan bör ökas. Detta kan även reducera användningen av fossilt bränsle. Detta bör ges regeringen till känna.

8. Tillstånd vid markavvattning, punkt 10 (SD)

av Anders Forsberg (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2014/15:1038 av Mikael Eskilandersson (SD) och 2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

Dikning, eller s.k. markavvattning, av skogsmark är i vissa fall ett mycket effektivt sätt att öka produktionen, minska översvämningsrisken och minska körskador i modernt skogsbruk. Dikning av skogsmark är dock något som är förbjudet i södra Sverige, men länsstyrelsen kan bevilja undantag om det finns särskilda skäl. Eftersom det både är dyrt och krångligt att ansöka om dispens undviker många att ens försöka, och detta får till följd att produktiv skogsmark blir mindre produktiv och att körskador i skogsmark ökar.

Frågan har uppmärksammats i Skogsstyrelsens regeringsuppdrag om regelverket för dikesrensning och slutsatsen är att det bör vara tillåtet att rekonstruera diken på ungefär samma plats där de tidigare har legat, men om diken placeras på en helt ny plats så jämförs det i lagstiftningen med ny markavvattning. Utredningen kommer att föreslå förändringar i detta avseende men även under de bästa förutsättningarna kommer processen fram till ett nytt regelverk att ta flera år.

Det finns även studier som visar att det går att begränsa översvämningsrisker med hjälp av olika förberedande åtgärder. Genom att göra det lättare att få tillstånd, t.ex. genom samråd liknande de vid dikesrensningar, kan man få möjlighet att vidta förberedande åtgärder mot översvämningsrisker i framtiden. Det kan röra sig om att man tillåter markavvattning av ett område, mot att en uppsamlingsdamm grävs i anslutning till markavvattningen eller att ett dike görs medvetet längre än det tidigare har varit, för att på så sätt fördröja vattnets väg. Alla möjligheter att påverka genom dikning låses tyvärr i praktiken av det förbud som finns i dag, och att införa lättnader i förbudet, för att på så sätt kunna bibehålla bra produktion, en bra miljöhänsyn och minskad översvämningsrisk, är gynnsamt för alla parter inom modernt skogsbruk. Sverigedemokraterna anser därför att regelverket kring dikesrensningen bör förenklas.

Detta bör ges regeringen till känna.

9. Insatser för att öka andelen röjd skog, punkt 11 (SD)

av Anders Forsberg (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Sverige har mycket stora arealer skog som är eftersatta och som behöver röjas. Varje år röjs mellan 360 000 och 380 000 hektar skog. När skogen röjs fördelas tillväxten på färre och grövre stammar kan träden bättre stå emot påfrestningar i form av snö och vind. Røjningen gynnar dessutom de trädslag som passar för olika marker och olika skötselriktningar. Røjningen ger en skog som när den gallras innehåller träd som är grövre, kan avverkas tidigare och därför ger bättre lönsamhet. Skog som inte röjs ger många klena stammar där varje stam kostar lika mycket att avverka som grova stammar, vilket innebär att avverkningskostnaden blir högre, förskjuts framåt i tiden och skogens omloppstid förlängs.

En väl utformad rådgivningsinsats i samarbete med skogsnäringen skulle öka skogsägarnas incitament att öka røjningsinsatserna.

Detta bör ges regeringen till känna.

10. Regelförenkling, punkt 12 (M, C, FP, KD)

av Lena Ek (C), Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M), Lars Tysklind (FP) och Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2544 av Lena Ek (C) yrkande 12.

Ställningstagande

Genom enklare regelverk och bättre service från myndigheterna kan företagen fokusera på att driva företag. Förra Alliansregeringen tog beslut om flera förenklingar för skogsföretagen och skogsägarna samt om att genomföra djupare analyser för att eventuellt införa ytterligare förenklingar.

Förenklingarna har bl.a. genomförts för att underlätta för försöksverksamhet, för åtgärder för att bevara och utveckla natur- och kulturmiljövärden och för att skapa en ökad flexibilitet och minskad administrativ börda för skogsbruket. Vi måste ha ambitiösa mål när det gäller att förenkla för företag. Därför bör även den nya regeringen ta beslut om att titta vidare på fler förenklingsförslag. Exempel på sådana förslag är att korta den s.k. sexveckorsregeln, dvs. den tid som en markägare måste vänta från det att en avverkningsanmälan har lämnats till Skogsstyrelsen tills dess det är tillåtet att påbörja avverkningen. Skogsstyrelsen bör ges i uppdrag att analysera och beskriva hur myndighetens arbete skulle behöva organiseras för att möjliggöra en kortare tid med bibehållen kvalitet när det gäller miljöhänsyn, produktion och dialog.

Detta bör ges regeringen till känna.

11. Definitionen av skog och skyddad skog, punkt 14 (SD)

av Anders Forsberg (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 8.

Ställningstagande

I budgetpropositionen för 2015 (prop. 2014/15:1 utg.omr. 23) anges att 10 procent av skogen är avsatt för naturvård. Arealen formellt skyddad skog uppgår till ca 1,2 miljoner hektar produktiv skogsmark, vilket motsvarar drygt 5 procent av den totala arealen produktiv skogsmark i Sverige. Arealen är emellertid ojämnt fördelad över landet – 46 procent av den produktiva skogsmarken ovanför den fjällnära gränsen är formellt skyddad, medan motsvarande andel nedanför den fjällnära gränsen endast uppgår till drygt 3 procent. Skogsbrukets frivilliga avsättningar av produktiv skogsmark uppgår till ytterligare ca 1,2 miljoner hektar. Av dessa har Skogsstyrelsen klassat 647 000 hektar som områden med höga till mycket höga naturvärden. Övriga områden klassas som utvecklingsmark eller områden med annat värde. Tillsammans omfattar det formella skyddet och de frivilliga avsättningarna alltså totalt ca 2,4 miljoner hektar produktiv skogsmark.

Om man i stället använder internationell statistik som inkluderar skogsklädda impediment (mark som producerar mindre än en skogskubikmeter virke per hektar och år, dvs. mycket lågproducerande mark) i länders totala skogsmarksareal - är Sveriges totala skogsareal drygt 28 miljoner hektar varav ca 4,9 miljoner är skogsimpediment. Andelen skog undantagen ifrån skogsbruk och därmed avsatt för naturvård blir då i stället ca 25 procent av den totala skogsmarken.

Med anledning av detta bör den svenska definitionen för skog och skyddad skog utredas och en internationell praxis införas.

Detta bör ges regeringen till känna.

12. Sanktioner, punkt 15 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 4.

Ställningstagande

I skogsvårdslagens portalparagraf framgår att produktions- och miljömål ska vara jämställda. I det skogsbruk som i dag bedrivs under devisen ”frihet under ansvar” i Sverige är produktionen dock oftast överordnad miljöhänsynen. Skogsvårdslagen är skriven med trakthyggesbruk som norm och med syfte att garantera virkesförsörjningen. När det gäller naturvård saknas i mycket stor utsträckning sanktionsmöjligheter.

En undersökning gjord av Skogsstyrelsen visar att antalet underkända avverkningar har ökat från 23 procent under perioden 1998–2001 till 37 procent 2011. Generell hänsyn tas inte i tillräcklig omfattning, och skogar med höga naturvärden som i stället borde ha skyddats avverkas. Påföljder för dessa överträdelser av skogsvårdslagen uteblir. Vänsterpartiet menar att det ska löna sig att göra rätt och att man inte ska gynnas och slippa ekonomiska påföljder om man missköter sig. Då uppnår vi både högre miljöhänsyn och rättvisare konkurrensvillkor. För att stärka miljöhänsynen ska effektiva sanktionsmöjligheter införas för brott mot hänsynsreglerna i skogsvårdslagen.

Detta bör ges regeringen till känna.

13. Statligt ägd skog, punkt 16 (V)

av Jens Holm (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V) yrkande 9.

Ställningstagande

Innan en generellt starkare lagstiftning kan verkställas för miljöhänsynen i skogsbruket krävs omedelbara åtgärder för att stoppa avverkningar av skogar med höga naturvärden. I dag avverkas naturskogar trots att det råder stor brist på dessa naturmiljöer för en mängd hotade växt- och djurarter. Regeringen bör

få i uppdrag att skyndsamt ta fram förslag på lagstiftning och ägardirektiv för all statligt ägd skogsmark så att avverkning av skogar med höga naturvärden stoppas. Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilt yttrande

Ett nationellt skogsprogram, punkt 1 (M, C, FP, KD)

Lena Ek (C), Ulf Berg (M), Johan Hultberg (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M), Lars Tysklind (FP) och Magnus Oscarsson (KD) anför:

Den 18 juni 2014 fattade riksdagen beslut i enlighet med miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2013/14: MJU27. I betänkandet ser utskottet ett behov av att utveckla ett nationellt skogsprogram som bör bidra till att uppfylla skogspolitikens jämställda mål – miljömålet och produktionsmålet – samt även förbättra förutsättningarna för att nå flera av miljökvalitetsmålen, t.ex. Levande skogar, Begränsad klimatpåverkan och Ett rikt växt- och djurliv, samt friluftslivspolitikens mål. Vi i Alliansen anser att det är mycket viktigt att det nationella skogsprogrammet utformas så att det bidrar till att skapa en gemensam bild av skogens och skogsbrukets betydelse för ekonomi, miljö och människors behov av friluftsliv och naturupplevelser.

Vi anser att det finns ett stort värde i att arbetet med att ta fram ett nationellt skogsprogram, och den dialog som förs inom ramen för detta ska inte förekommas av andra utredningar eller översyner. För att dialogprocessen ska vara meningsfull måste alla skogens aspekter kunna behandlas inom ramen för det nationella skogsprogrammet och inte kringgåas av parallella utredningar eller processer. Vi ser det därför som oroande att regeringen har som ambition att i dagsläget göra en översyn av skogsvårdslagen och menar att regeringen inte bör förekomma dialogprocessen för att ta fram ett nationellt skogsprogram.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2014/15

2014/15:104 av Edward Riedl (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att se över skogsvårdslagen.

2014/15:848 av Jens Holm m.fl. (V):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att frivilliga avsättningar ska vara långsiktiga och dokumenteras och kvalitetssäkras för att ingå i det nationella miljökvalitetsmålet Levande skogar.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att effektiva sanktionsmöjligheter ska införas för brott mot hänsynsreglerna i skogsvårdslagen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stubbrytning, främmande trädslag, produktionshöjande gödsling, dikning och kemiska bekämpningsmedel i skogsbruket tydligare bör regleras i miljöbalken.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att berörd lagstiftning bör ändras så att skogar med höga värden för rekreation och friluftsliv undantas från åtgärder och exploatering som inte främjar dessa värden eller biologiska värden.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagstiftningen bör ändras så att alla nyckelbiotoper enligt Skogsstyrelsens definition och metodik undantas från åtgärder som inte främjar biologisk mångfald.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med direktiv för en översyn av miljöbalken i syfte att stärka medborgares och organisationers möjlighet till information och inflytande vid slutavverkningar.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att skyndsamt ta fram förslag på lagstiftning samt ägardirektiv för statligt ägd skogsmark så att avverkning av skogar med höga naturvärden stoppas.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en rekreativ skogsskötsel ska bedrivas i de tätortsnära områden som inte helt undantas från skogsbruk.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en nationell målsättning för arealen kalhyggesfritt skogsbruk bör ingå i miljökvalitetsmålet Levande skogar.

2014/15:975 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson m.fl. (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att öka användningen av främmande trädslag i skogsbruket.

2014/15:1037 av Mikael Eskilandersson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa dispens av ekonomiska skäl vid avverkningsanmälningar.

2014/15:1038 av Mikael Eskilandersson (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta för markägare att få tillstånd för markavvattning.

2014/15:1635 av Ulf Berg (M):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att se över om marknaden fungerar tillfredsställande i fråga om skogs- och miljöcertifiering.

2014/15:1850 av Hans Rothenberg m.fl. (M):

19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt skogsprogram.

2014/15:2544 av Lena Ek (C):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska ha ett nationellt skogsprogram.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta förenkla reglerna för skogsägare.

2014/15:2587 av Annie Lööf m.fl. (C):

- 7.1 Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fortsatta satsningar på ett nationellt skogsprogram samt Skogsriket och Matlandet Sverige.

Förslaget behandlas i den del det avser nationellt skogsprogram samt skogsriket.

2014/15:2835 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska modellen för skogspolitik bör bevaras och utvecklas vidare i samarbete med skogsnäringen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett nytt nationellt skogsprogram bör arbetas fram i samarbete med skogsnäringen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsammans med skogsnäringen utforma rådgivnings- och utbildningsinsatser för att öka andelen röjd skog.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa dispens på grund av ekonomiska skäl vid avverkningsanmälningar.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att underlätta för markägare att få tillstånd för markavvattning.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att vidta nödvändiga åtgärder för att stödja skogsägare och andra berörda i Västmanlands län som drabbats av den stora skogsbranden.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att äganderätten bör stärkas när det gäller intressekonflikter med intresseorganisationer och andra särintressen, t.ex. vid avverkningar och annat skogsbruk.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den svenska definitionen av skog och skyddad skog bör utredas.

2014/15:2974 av Lena Ek m.fl. (C, M, FP, KD):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fortsätta det arbete som alliansregeringen påbörjade med att inrätta ett nationellt skogsprogram.